

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Max Thagesson

Samhällsomfattande posttjänster

- en komparativ studie av svensk och
brittisk tillämpning av artiklarna 3
- 7 i postdirektivet

Examensarbete
30 högskolepoäng

Bengt Lundell

Förvaltningsrätt

VT 2009

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Ämnesval	6
1.3 Avgränsningar	7
1.4 Syfte och frågeställningar	8
1.5 Metod och material	9
1.6 Disposition	10
1.7 Terminologi	10
2 ALLMÄNT OM POSTDIREKTIVET	12
2.1 Postdirektivet och dess bakgrund	12
2.2 Postdirektivets utveckling	13
3 SÄRSKILT OM SAMHÄLLSOMFATTANDE TJÄNSTER	16
3.1 Varför samhällsomfattande tjänster?	16
3.2 Definition av de samhällsomfattande tjänsterna	16
3.2.1 Tjänster som omfattas	17
3.2.2 Viktgränser och konkreta krav	17
3.3 Finansiering av de samhällsomfattande tjänsterna	18
3.3.1 Bakgrund	18
3.3.2 Monopol	19
3.3.3 Kompensationsfond	21
3.4 Upprätthållandet av de samhällsomfattande tjänsterna	22
4 POSTDIREKTIVET I STORBRIANNIEN	24

4.1	Bakgrund	24
4.2	Lagstiftning och tillsyn	25
4.3	Samhällsomfattande posttjänster i Storbritannien	27
4.4	Licenssystem i Storbritannien	28
4.5	Priser och finansiering av samhällsomfattande posttjänster	29
4.6	Dagsläget i Storbritannien	30
5	POSTDIREKTIVET I SVERIGE	31
5.1	Bakgrund	31
5.2	Lagstiftning och tillsyn	32
5.3	Samhällsomfattande posttjänster i Sverige	33
5.4	Licenssystem i Sverige	36
5.5	Priser och finansiering av samhällsomfattande posttjänster	37
5.6	Dagsläget i Sverige	38
6	KOMPARATION	40
6.1	Bakgrund	40
6.2	De samhällsomfattande tjänsterna	41
6.3	Tillsynsmyndigheter och licenssystem	41
6.4	Prissättning och finansiering av de samhällsomfattande tjänsterna	43
6.5	Dagsläget	43
7	SAMMANFATTANDE SLUTSATER	45
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING		47
	Direktiv, lagar och förordningar	47
	<i>EU</i>	47
	<i>Storbritannien</i>	47
	<i>Sverige</i>	47
	Offentligt tryck	47
	<i>EU</i>	47
	<i>Storbritannien</i>	48
	<i>Sverige</i>	48
	Rapporter och artiklar	48
	<i>EU</i>	48
	<i>Sverige</i>	49
	<i>Storbritannien</i>	49
	Böcker	49
	Remissvar och kommentarer	49

<i>Storbritannien</i>	49
Undersökningar	49
Rättsfall50	
Elektroniska källor	50
<i>Storbritannien</i>	50
<i>Sverige</i>	50
Referenslitteratur	50

Summary

This essay compares the different ways that Sweden and Great Britain respectively chose to implement the part of the Postal Directive that include the universal services and the results that have been achieved by each country. It also evaluates the EU's choice of regulatory approach.

The motive behind the Postal Directive, which came into force in 1997, was the EU's desire to assure residents access to universal services at affordable prices. The legislative method from the EU was open and the minimum levels of quality and competition were basically the only things established. The tools to achieve this were left for each member state to decide. In short, the Postal Directive stipulated that letters up to 2 kg and parcels up to 10 kg are to be collected and distributed every working day and at least 5 days a week and that the tariffs have to be uniform and cost-reflective.

Great Britain chose to introduce requirements for postal operators to be licensed, and to take several small steps in liberalizing the postal market, including maintaining monopoly on small letters until 2006. Sweden chose to liberalize the postal market in a single step, even before the Postal Directive came into force.

In the UK, relatively few regulations were introduced and the regulations that were introduced were not very detailed. Instead of detailed regulation the regulator was given great freedom and responsibility. In Sweden the regulations were more extensive in both number and detail.

Great Britain and Sweden are the countries that have reached the furthest in liberalizing their postal markets. Despite the different approaches, the situation in both countries today is virtually identical. Both countries have a significant number of new players on their postal markets. However, both countries still have a state-owned operator dominating the market. Price levels and service levels are equal and the big players are profitable.

The possibility for each country to comply with their legal traditions enabled a relatively smooth implementation. A greater extent of micromanaging had probably led to either country finding it more difficult to fit in the rules required. EU's open approach also probably led to more transparent legislative prerequisites for the actors on the postal markets as each member state reasonably know their own legislative culture best.

The Postal Directive has had the desired effect in countries like Sweden and the UK, which has a solid infrastructure for postal services and which were early liberalization. Reasonably, this means that even countries that started later with the liberalization process will have good outlooks of succeeding. This in turn lays the foundation for further internationalization and competition.

Sammanfattning

Denna uppsats jämför de lagstiftningstekniker som valdes av Sverige respektive Storbritannien för att implementera den del av Postdirektivet som omfattar de samhällsomfattande posttjänsterna och vilka resultat respektive land har uppnått. Den utvärderar även EU:s val av regleringsmetod.

Motivet bakom Postdirektivet, som trädde ikraft 1997, var EU:s vilja att försäkra invånarna tillgång till samhällsomfattande posttjänster till rimliga priser. Lagstiftningsmetoden från EU:s sida var öppen och i princip var miniminivåer avseende kvalitet och konkurrens det enda som fastslogs. Vägen och verktygen för att nå dit lämnades upp till respektive medlemsstat. I korthet ställdes krav på att försändelser upp till 2 kg och paket upp till 10 kg regelmässigt ska insamlas och utlämnas varje arbetsdag och minst 5 dagar i veckan till enhetliga och kostnadsreflekterande taxor.

Storbritannien valde att införa krav på licens för postaktörer, samt ta flera små steg i konkurrensutsättandet av posttjänsterna, bland annat genom att behålla monopol på små försändelser fram till 2006. Sverige valde att, redan innan postdirektivet trätt ikraft, avreglera postmarknaden i ett enda steg.

I Storbritannien infördes förhållandevis få regleringar och de regleringar som infördes var inte på en särdeles detaljerad nivå. Istället för detaljreglering gavs tillsynsmyndigheterna stor frihet och stort ansvar. I Sverige reglerades mer i detalj.

Storbritannien och Sverige är de båda länder som kommit längst i Europa med avregleringen av sina postmarknader. Trots de olika tillvägagångssätten är situationen i de båda länderna idag i det närmaste identisk. På båda ländernas postmarknader har ett ansevärt antal nya aktörer tagit sig in. Båda länderna har dock fortfarande en statligt ägd aktör som är dominant på marknaden. Prisnivåerna och servicenivåerna är likvärdiga och de stora aktörerna i respektive land gör positiva resultat.

Möjligheten för respektive land att följa sina rättstraditioner möjliggjorde i sin tur en relativt smidig implementering. Hade EU valt att detaljstyra i större utsträckning så hade rimligtvis något av länderna fått svårare att passa in de regler som krävdes. EU:s öppna förhållningssätt torde även ha gett ökad transparens för aktörerna på respektive postmarknad eftersom varje medlemsstat rimligen känner sin lagstiftningskultur bäst.

Postdirektivet har fått önskad effekt i länder som Sverige och Storbritannien, som har en god infrastruktur för posttjänster och som var tidigt ute med avreglering. Rimligen innebär detta att även de länder som kommit igång senare med motsvarande process kommer att ha goda möjligheter att lyckas. Detta i sin tur lägger grunden för ytterligare internationalisering och konkurrensutsättning.

Förord

Vad ska man skriva i ett förord? I mitt fall kan det sammanfattas med: Skönt att vara klar!

Tidsåtgången för att färdigställa denna uppsats kan illustreras med att EU har bytt konstitution, danska och svenska posten har gått ihop och Sverige har fått en ny postlag under tiden den har skrivits. Allt detta har dessutom skett under tiden från det att grunden till uppsatsen var färdigskriven och jag har lagt tid på analys, finputsningar och annat, med tydlig betoning på annat – helt utan bäring på uppsatsen.

Lyckligtvis gör ämnesvalet och avgränsningarna att dessa förändringar trots allt inte gör uppsatsen obsolet.

Stockholm, 2010-08-04

Max Thagesson

Förkortningar

Prop	Proposition
PTS	Post- och telestyrelsen
POUNC	Post Office Users' National Council
PSC	Postal Services Commission
USO	Universal service obligations, engelskans motsvarighet till sammanslagda samhällsomfattande posttjänster
VPF	Världspostföreningen

1 Inledning

1.1 Bakgrund

En av EU:s grundpelare är den inre marknaden. Om den stadgas det i EG-fördraget, där det framgår att målen med den inre marknaden bland annat är att skapa fri konkurrens, fri rörlighet och ekonomisk konvergens inom EU.¹

Den 15 december 1997 antogs *Europaparlamentets och Rådets direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna* (nedan postdirektivet). Som framgår redan av direktivets titel så var målsättningen med detta direktiv att göra postmarknaden till en del av den inre marknaden. Resultatet som eftersöktes, och som denna uppsats fokuserar på, var att garantera en viss kvalitet på posttjänsterna inom hela unionen. Postdirektivets syfte var även att skapa en konkurrenssituation, med ökad innovation, fler tjänster och bättre kvalitet på de tjänsterna som följd.²

EU valde, med subsidiaritetsprincipen³ som grund, att med avseende på *de samhällsomfattande tjänsterna* (de posttjänster som ska garanteras alla invånare i unionen), i postdirektivet reglera om lägstanivåer istället för att detaljreglera. Tillvägagångssättet för att nå dessa lägstanivåer lämnade EU således åt medlemsstaterna att välja. Härmed gav EU möjligheten till varje enskild medlemsstat att hitta den lösning som passar just den bäst.⁴ Detta öppnade upp möjligheter för benchmarking. Lagstiftningar som har samma syfte kan alltså se olika ut i olika länder, vilket utgör en bra grund för EU:s medlemsstater att dra lärdom av varandras olika tillvägagångssätt.

Redan när postdirektivet antogs i sin ursprungliga form tydliggjordes att tanken var att det skulle vara en dynamisk reglering som skulle förändras över tid och efter de steg som tagits på vägen mot slutmålet. Postdirektivet har också förändrats en del under årens gång och efter de erfarenheter som har gjorts vid implementeringen av postdirektivet runt om i Europa. Även utvidgningarna⁵ av unionen har gett nya perspektiv och problemställningar, som i förlängningen har lett till förändringar i postdirektivet. Kraven på de samhällsomfattande tjänsterna har dock varit så gott som intakta genom hela processen.

---

¹ EG-fördraget (även känt som Romfördraget), artikel 2, 3, 4, och 14.

² 97/67/EG, skäl 1, 5, 6, 9, 11, 13, 15, 21, 30 och 31 samt artikel 3, 5, 11 och 16.

³ Subsidiaritetsprincipen innebär, enkelt uttryckt, att beslut ska fattas på lägsta möjliga effektiva nivå. Mer om hur den tillämpas inom EU framgår av EG-fördraget artikel 5 och dess tillhörande protokoll nr 30.

⁴ 97/67/EG, skäl 10.

⁵ Den 1 maj 2004 anslöt sig tio nya nationer till EU (Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern) och den 1 januari 2007 anslöt sig ytterligare två (Bulgarien och Rumänien).

1.2 Ämnesval

En fungerande och öppen inre marknad och väl fungerande samhällsfunktioner utgör grundläggande målsättningar för EU:s arbete. De europeiska postmarknaderna är ett exempel på detta.

Att konvergera ett stort antal stater utifrån olika förutsättningar är ingen enkel övning. Att EU dessutom kontinuerligt växer ställer krav på att lagstiftning på EU-nivå ska få snabbt genomslag. Frågeställningar kring hur EU påverkar medlemsstater, medlemsstater påverkar varandra samt hur medlemsstater i sin tur kan påverka EU är därför ständigt aktuella i olika former. Arbetet med att skapa en inre marknad för posttjänster är ett intressant exempel som innehåller dessa element och frågeställningar.

Arbetet med postdirektivet blir extra intressant eftersom erfarenheterna från det kommer att vara värdefulla för EU:s framtida arbete med att skapa en fungerande inre marknad på andra områden. Som exempel kan nämnas att arbetet med skapandet av en inre marknad för energi är påbörjat sedan länge, men inte slutfört.⁶ Samma sak gäller för järnvägar.⁷

Vidare är postmarknaden intressant att studera eftersom den är en central del i samhället. Vi är beroende av fungerande kommunikationsvägar, såväl elektroniskt som fysiskt. 77 procent av användarna i EU ansåg 2005 att posttjänsterna är de tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som uppskattas mest.⁸ Dessutom är postaktörerna tämligen stora som arbetsgivare och producenter. Posttjänsterna stod år 2000 för ungefär 1 procent av EU:s totala BNP. Samtidigt var mer än fem miljoner arbetstillfällen direkt beroende av eller nära knutna till postsektorn.⁹

Denna uppsats fokuserar på artiklarna 3 – 7 i postdirektivet eftersom de reglerar de mest centrala delarna i arbetet med den europeiska postmarknaden, nämligen de villkor som ställs för att en posttjänst ska få omfattas av monopol, samt de krav som ställs på de samhällsomfattande tjänsterna – kanske den allra viktigaste aspekten för konsument av posttjänster.

Implementeringen av nämnda bestämmelser är intressant att studera, inte bara utifrån det faktum att de är centrala, utan även mot bakgrund av att EU nöjt sig med att lagstifta om krav på miniminivåer. Hur dessa nivåer ska uppnås lämnas till medlemsstaterna att avgöra, varför det blir än mer intressant att studera vilka lagstiftningsmetoder som har valts i olika medlemsstater och vilka olika resultat de har lett till.

---

⁶ Bland annat direktiv 2003/54/EG och 2003/55/EG.

⁷ Bland annat direktiv 2004/49/EG, 2004/50/EG och 2004/51/EG.

⁸ Eurobarometerundersökning 219 – ”Consumers opinions on services of general interest”, från oktober 2005.

⁹ KOM(2002)632, kapitel 5.4.2.

För att, på ett överskådligt sätt, kunna göra en jämförelse av olika lagstiftningstekniska sätt att söka uppnå de krav som ställts, och deras relativa framgång, har jag valt att studera och jämföra två medlemsstaters arbete i detta avseende. De stater jag har studerat är Sverige och Storbritannien. Mer om bakgrunden till detta val står att läsa i kapitel 1.3 och 1.5.

1.3 Avgränsningar

Arbetet med postdirektivet är en process som påbörjades för över 15 år sedan och som fortfarande pågår. Detta indikerar att det är ett mycket komplext arbete med många aspekter och många olika problem och lösningar att analysera. Av tids- och utrymmesskäl är denna uppsats avgränsad både med avseende på vilken del av lagstiftningen som analyseras, vilka länder som studeras och vilken tidsperiod som studeras.

Det finns naturligtvis en mängd intressanta aspekter och bestämmelser att studera kring implementeringen av postdirektivet. Av tids- och utrymmesskäl måste emellertid tydliga avgränsningar göras. Denna uppsats fokuserar uteslutande på arbetet med frågor kring de samhällsomfattande posttjänsterna. Artiklarna 3 – 7 i postdirektivet är följaktligen relevanta för denna uppsats.

Uppsatsen fokuserar främst på implementeringen i Sverige respektive Storbritannien. Det hade varit intressant att studera ytterligare länder, kanske i synnerhet något av de länder som anslöt sig till EU efter postdirektivets ikraftträdande. På grund av bristande tillgång på detaljerad information om dessa länders arbete samt tidsskäl låter det sig dock inte göras.

Det är, av flera skäl, intressant att studera just Sverige och Storbritannien. Ett av dessa skäl är att de var först ut arbetet med att avreglera sina respektive postmarknader och därmed finns den största erfarenheten att hitta just i dessa båda länder. Ett annat skäl som är svårt att bortse ifrån är att de båda länderna har väldigt olika lagstiftningskultur och ofta från varandra tämligen avvikande politisk inställning till direktiv som kommer ifrån EU. Sverige tillhör den nordiska rättsfamiljen och har starka drag av *civil law* och med det följer att gällande rätt i väldigt stor utsträckning är kodifierad och utvecklas genom lagstiftning. Storbritannien tillhör däremot den anglosachsiska rättsfamiljen och präglas starkt av *common law*. Den brittiska rätten präglas av en tydlig historisk förankring. Rättstillämpningen har i princip inte förändrats på närmare 1000 år och innehållet i den brittiska rätten har utvecklats långsamt och förändrats främst genom praxis, inte kodifikationer.¹⁰

---

¹⁰ Läs mer om rättsfamiljerna och deras traditioner i Bogdan 2003, sidan 91.

I Sverige avreglerades postmarknaden ungefär samtidigt som kommissionen tog initiativet till postdirektivet, vilket var sex år innan postdirektivet antogs. Avregleringen i Storbritannien inleddes tidigt, men fick ordentlig fart först i samband med att avregleringen i Sverige gick mot sitt slut. Storbritannien var först ut av EU:s medlemsstater att, anpassa sin lagstiftning på postmarknadsområdet till postdirektivet. Kronologiskt ligger alltså just dessa båda staters avregleringsprocesser i intressanta faser av lagstiftningsarbetet inom EU.

Således får Sverige och Storbritannien anses vara lämpliga att studera i syfte att analysera och jämföra olika staters tillvägagångssätt och framgång med implementeringen av postdirektivet.

En analys av EU:s och dessa båda fokusländers framgångar och motgångar med implementeringen av nämnda bestämmelser torde ge en fingervisning kring hur framgångsrik de båda ländernas respektive lagstiftningsteknik för att implementera nämnda EU-bestämmelser har varit. En kunskap som kan tänkas ha ett visst värde för framtida arbete med den inre marknaden.

Denna uppsats har även en tidsmässig avgränsning. Perioden från det att arbetet med att avreglera postmarknaden i Sverige påbörjades och till och med halvårsskiftet 2009 studeras. Det innebär bland annat att sammanslagningen av danska och svenska posten, den nya postlagen och införandet av Lissabonfördraget inte omfattas av detta arbete.

1.4 Syfte och frågeställningar

Det primära syftet med denna uppsats är att jämföra tillvägagångssätt och uppnått resultat vid implementeringen av postdirektivet i Sverige respektive Storbritannien. Denna uppsats beskriver och jämför därför Sveriges och Storbritanniens arbete med att implementera postdirektivet, samt resultatet av detta arbete.

Vidare hoppas jag att denna uppsats kan ge en förståelse för hur olika lagstiftningsteknik på EU-nivå ger olika förutsättningar för att uppnå resultat i medlemsstaterna.

Frågeställningarna kan således sammanfattas med:

- Beskrivning och jämförelse av implementeringen av postdirektivet i Sverige och i Storbtiannien. Vilka olika lagstiftningstekniker valdes och vilka resultat uppnåddes?
- Kan EU:s val av regleringsmetod utvärderas mot bakgrund av resultatet i fokusländerna och vilka vidare slutsatser kan i så fall dras utifrån detta?

1.5 Metod och material

För att ge en god förståelse för huruvida postdirektivet har haft önskad effekt och uppnått de mål som lagstiftaren hade med direktivet så krävs ett strukturerat arbete och en strukturerad beskrivning av arbetet. Först i denna uppsats presenteras en genomgång och presentation av lagstiftningen på EU-nivå samt dess syften och förarbeten. Nästa steg består i en presentation av lagstiftningen i respektive fokusland, samt syftet bakom det valda tillvägagångssättet.

När såväl EU:s arbete med direktivet som de båda fokusländernas arbete med implementeringen har presenterats går uppsatsen över i en komparativ del där implementeringen i de båda länderna jämförs, med avseende på såväl genomförande som resultat. Jämförelsen görs enligt komparativ rättsmetod¹¹ och är en enkel redogörelse som på punkt för punkt jämför de båda ländernas sätt att implementera artiklarna 3 – 7 i postdirektivet. Såväl likheter som skillnader belyses.

För att på bästa sätt tillämpa komparativ rättsmetod disponeras beskrivningarna av de båda ländernas arbete och resultat på samma sätt. I största möjliga utsträckning lyfter uppsatsen även fram de gemensamma nämnarna på ett sätt som visar på deras jämförbara drag¹², dock utan att lyfta dem ur sina respektive sammanhang. Uppsatsen strävar alltså efter att i så stor utsträckning som möjligt tolka svensk rätt som den tolkas i Sverige och brittisk rätt som den tolkas i Storbritannien. För att uppnå detta inleds beskrivningarna av respektive stats arbete med postdirektivet med ett bakgrundskapitel innehållandes en tillbakablick och bakgrundsbeskrivning.¹³

Postdirektivets ursprungliga, såväl som reviderade, lydelse samt förarbeten till det ursprungliga dokumentet och förändringarna är centrala delar i referensmaterialet. Uppsatsen behandlar även ett antal konsultrapporter, artiklar och annan doktrin på området.

För att kunna ge en rättvisande och tydlig bild av Storbritanniens arbete med implementeringen av artiklarna 3 – 7 i postdirektivet så är Statutory instruments 1999 No. 2107, som innebar förändringar i The British Telecommunications Act 1981 (nedan *Telecommunications Act*), central i och med att det var första steget i arbetet med att upprätthålla de miniminivåer som postdirektivet sätter på de samhällsomfattande tjänsterna. Nästa centrala del av referensmaterialet är naturligtvis The Postal Services

---

¹¹ Att komparativ rättsmetod används innebär inte att uppsatsen i sig blir komparativrättslig. Uppsatsen är helt enkelt en komparativ uppsats inom förvaltningsrätten. Läs mer om komparativ rättsmetod kontra komparativ rätt på sidorna 21-25 i Bogdan 2003.

¹² Läs mer om jämförbarhetsproblemet i Bogdan 2003, sidan 57ff.

¹³ Se Michael Bogdans beskrivning av användandet av komparativ rättsmetod i Bogdan 2003, sidan 18-21. Se mer om risken att störa jämförbarheten mellan rättsregler genom att lyfta dem ur sina respektive sammanhang på sidan 28f och 39ff, särskilt sidan 44-48 i Bogdan 2003.

Act 2000 (nedan *Postal Service Act*) och den mest centrala vitboken; *Post Office Reform: a world class service for the 21st century*.

När det gäller Sverige så är det främst postlagen och propositionerna prop 1992/93:100, prop 1993/94:38 och prop 1997/98:127 som bör lyftas fram. Här återfinns bakgrunden till den ordning vi idag har på den svenska postmarknaden. Lagstiftningen har förändrats även senare, men det har endast handlat om detaljmässiga förändringar.

1.6 Disposition

Postdirektivet, dess bakgrund och dess utveckling presenteras översiktligt i kapitel 2. Därefter, i kapitel 3, presenteras EU:s syn på de samhällsomfattande tjänsterna. Postdirektivets artiklar 3 – 7, samt deras bakgrund och syfte presenteras här på ett mera djuplodande sätt. Här presenteras även de förändringar som gjorts i nämnda artiklar, från postdirektivets ursprungliga lydelse.

I kapitel 4 och 5 beskrivs sedan det praktiska arbetet med att avreglera postmarknaden i Sverige respektive Storbritannien. Dessa kapitel fokuserar på respektive stats lagtekniska lösning, dess resultat och dess överensstämmelse med postdirektivet och dess syfte. I dessa kapitel presenteras först ländernas arbete med avregleringen av postmarknaden totalt sett, för att ge en övergripande bild. Sedan läggs fokus helt på de samhällsomfattande tjänsterna och artiklarna 3 – 7 i postdirektivet.

I kapitel 6 finns en komparation av de båda fokusländernas val av arbetsätt med avseende på avregleringen av respektive postmarknad i allmänhet och uppfyllandet av EU:s krav på de samhällsomfattande tjänsterna i synnerhet. Mer om varför uppsatsen fokuserar på just dessa båda staters arbete står att läsa i kapitel 1.3.

Sammanfattande slutsatser återfinns sedan i kapitel 7. Där analyseras sambandet mellan de metoder som fokusländerna har valt och de resultat de har uppnått. Slutligen analyseras huruvida den lagstiftningsteknik som EU beslutade sig för att använda visade sig vara lämplig för att uppfylla syftet.

1.7 Terminologi

Under den här rubriken redogörs för innebörden av de, för uppsatsen, mest centrala begreppen. Begreppens innebörd, olika tolkningar av begreppen och synonymer till begreppen redovisas nedan.

Med begreppet *inre marknad* avses en gemensam europeisk marknad där varor, tjänster, kapital och personer kan röra sig fritt, utan hinder.¹⁴

Uppsatsen behandlar den del av postdirektivet som tar sikte på hur en inre marknad för posttjänster kan skapas, samtidigt som en hög nivå på service uppnås eller bibehålls.

Termer som *liberalisering*, *marknadsöppning* och *avreglering*. Är alla olika begrepp med samma innebörd: skapandet av en konkurrensutsatt inre marknad utifrån olika typer av monopol eller monopolliknande situationer.

Samhällsomfattande tjänster är det begrepp under vilket de tjänster och servicenivåer som anses utgöra den miniminivå som samhället behöver samlas. Det är det mest centrala begreppet i denna uppsats. Begreppets motsvarighet på engelska är *universal service obligations*, *USO*, vilket är ett lite mera beskrivande begrepp. Det engelska begreppet ”*obligations*” talar om för läsaren att det är fråga om krav på uppgifter och nivåer som åläggs någon att utföra eller uppnå, en dimension som saknas i den svenska motsvarigheten.

De som av lagstiftaren åläggs att utföra de samhällsomfattande tjänsterna och se till att de uppnår efterfrågad nivå kallas på engelska för *universal service provider*, *USP*. Det finns inga etablerade motsvarigheter till dessa begrepp i svensk nomenklatur. Begreppet kan fritt översättas till *tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster*, vilket används i denna uppsats.

---

¹⁴ EG-fördraget, artikel 7a.

2 Allmänt om postdirektivet

2.1 Postdirektivet och dess bakgrund

Den 11 juni 1992 antog kommissionen ”*Green Paper on the development of the single market for postal services*”.¹⁵ I den återfinns såväl det förslag som till slut blev postdirektivet, som resonemangen bakom att ett postdirektiv ansågs nödvändigt. Förslaget till direktiv skickades på remiss till ministerrådet 1995. Ministerrådet ställde sig bakom¹⁶ och förslaget skickades sedan i både kommissionens och rådets namn vidare till parlamentet där det slutligt antogs.

Det övergripande målet med postdirektivet var att, under ordnade former, få till stånd en gradvis liberalisering av postmarknaden, vilket i sin tur förutsågs föra med sig en mängd positiva konsekvenser.¹⁷

Postdirektivet infördes bland annat för att höja kvaliteten på posttjänsterna¹⁸ och motverka gränseffekter inom unionen, både pris- och kvalitetsmässigt. Villkoren för och omfattningen av posttjänster varierade betydligt mellan medlemsstaterna. Dessa skillnader ansågs utgöra ett hinder för den inre sammanhållningen inom unionen. Dessutom ansågs skillnaderna utgöra hinder för utvecklingen i de regioner vars posttjänster inte höll tillräckligt hög nivå.¹⁹

Mot bakgrund av detta infördes regleringarna i postdirektivet, som utgör ett golv för vad postmarknaderna och postaktörerna runt om i Europa minst måste uppfylla. I direktivet ställs minimikrav såväl med avseende på kvaliteten på posttjänsterna som på avregleringsnivån och avregleringstakten. Att regleringarna sätter en miniminivå innebär alltså att nivåerna inte får underskridas, men gärna överträffas.²⁰

En annan, central, anledning bakom postdirektivet var viljan att försäkra invånarna i varje medlemsland tillgång till samhällsomfattande posttjänster till rimliga priser.²¹

---

¹⁵ KOM(91)476 (dokumentet finns inte översatt till svenska eftersom det antogs innan Sveriges inträde i EU (dåvarande EG)).

¹⁶ Ministerrådet 1995.

¹⁷ 97/67/EG, skäl 8 och artikel 7.3 samt 2008/6/EG, skäl 6.

¹⁸ EU var inte ensamma om övertygelsen att en konkurrensutsättning skulle leda till bättre kvalitet på posttjänsterna. 1994 antog Världspostföreningen, VPF, rekommendationer till poststrategi på sin kongress i Seoul. I dessa uppmanade VPF världens regeringar att omvandla sina postverk från myndigheter till affärsdrivna företag. Se KOM/2002/632, kapitel 5.2.3, se särskilt not 41.

¹⁹ 97/67/EG, skäl 5, 7, 30, 31 och 35.

²⁰ 97/67/EG, skäl 42 och artikel 26. Med undantag för en övre viktgräns på försändelser som får anses utgöra samhällsomfattande tjänst. Läs mer om detta i kapitel 3.2.2.

²¹ Priserna ska vara kostnadsreflekterande, klara tydliga och ickediskriminerande. Se 97/67/EG, skäl 26 och artikel 12.

Ytterligare ett skäl till införandet av postdirektivet, vilket bland annat framgår av rapporten ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”, var tron att konkurrensutsättning skulle leda till att förlusttyngda postmonopolister runt om i Europa tvingades bli mer effektiva och därigenom börja generera vinst.²²

Av intresse i den rapporten är bland annat utredningen kring huruvida postmarknaden är ett naturligt monopol.²³ Med hänsyn till de effektiviseringar som förutsågs följa av konkurrensutsättning ansågs inget naturligt monopol föreligga. Trots detta rekommenderade inte rapporten någon total marknadsöppning omgående,²⁴ bland annat med hänsyn till att det ansågs riskera att sänka kvaliteten på de för samhället centrala delarna av posttjänsterna. Det fanns även en rädsla för att en total konkurrensutsättning skulle leda till att de befintliga aktörerna skulle få en negativ finansiell utveckling på sina respektive marknader till följd av att konkurrensen skulle leda till förlorade marginaler och marknadsandelar.²⁵

För att säkra tillgången på högkvalitativa samhällsomfattande tjänster och för att inte utsätta de som åläggs att tillhandahålla dessa tjänster för alltför stora ekonomiska risker föreslogs i rapporten en lösning där de mest centrala posttjänsterna tilläts omfattas av monopol mot att de erbjöds till en enhetlig taxa.²⁶

Med avseende på vad som är relevant för denna uppsats får alltså det som redovisas i nämnda rapport anses ligga helt i linje med de skäl som presenteras till postdirektivet.

2.2 Postdirektivets utveckling

För att få till stånd den eftersökta gradvisa och kontrollerade liberalisering valde EU att arbeta långsiktigt och låta postdirektivet vara ett dynamiskt dokument. Postdirektivet var, redan när det trädde ikraft den 10 februari 1998,²⁷ ämnat att kontinuerligt utvecklas. Kommissionen gavs uppdraget att driva utvecklingen, genom att vid bestämda tidpunkter utvärdera utvecklingen på postmarknaderna inom EU och återkomma med

---

²² Se kapitel 6.3 i ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”. Denna studie publicerades först efter att postdirektivet hade trätt i kraft, men innan direktivet hade haft hunnit få någon effekt. Utredningen var dock samtida med EU:s arbete med Postdirektivet och det är därför intressant att jämföra analyserna i rapporten mot de analyser som EU presenterar i sitt lagstiftningsarbete.

²³ Definitionen på ett naturligt monopol är, enligt utredningen, en situation där en aktör/operatör kan möta marknadens efterfrågan billigare och mera effektivt än flera aktörer/operatörer. Detta framgår i kapitel 3.2.2 i rapporten.

²⁴ Denna uppfattning delades av EU, vilket framgår bland annat av skäl 8 i 97/67/EG.

²⁵ ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”, kapitel 6.3.

²⁶ ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”, kapitel 3.2.5.

²⁷ 97/67/EG, artikel 25.

förändringsförslag.²⁸ Kommissionens uppdrag har sedan postdirektivets antagande kontinuerligt förnyats.²⁹ Uppdraget har hittills fullföljts av kommissionen,³⁰ och detta har hittills lett till två³¹ revisioner av postdirektivet.

Första revision av postdirektivet antogs av parlamentet och rådet den 10 juni 2002.³² De nya bestämmelserna i direktivet skulle få effekt i medlemsstaterna senast den 31 december 2002.³³ Revisionen grundade sig i stor utsträckning på en utförlig rapport som kommissionen lämnade 2002, kring hur implementeringen av postdirektivet fortlöpt hittills och vilka effekter det hade haft på postmarknaderna i Europa.³⁴ En av de mer väsentliga tilläggen som kom i och med denna revision är att det slogs fast en tydligt definierad tidsplan. Målet var att den inre marknaden för posttjänster skulle vara helt genomförd sattes till 2009.³⁵

2006 lämnade kommissionen nästa rapport kring utvecklingen på de europeiska postmarknaderna.³⁶ Innehållet i rapporten pekade på att postdirektivet hade uppnått önskad effekt och att tidsplanen höll. Kommissionen lade därför, helt i linje med sin rapport, ett förslag på ytterligare förändringar i postdirektivet som, om förslaget hade antagits, hade inneburit att den inre marknaden hade varit en realitet 2009, helt enligt målsättningen i det då rådande direktivet.³⁷

Efter gängse behandling av förslaget bytte dock kommissionen åsikt och nådde, tillsammans med parlamentet, en gemensam ståndpunkt som innebar att kravet på total marknadsöppning sköts upp till den 31 december 2010 och dessutom en möjlighet för 11 medlemsstater att skjuta upp marknadsöppningen i ytterligare två år.³⁸

I januari 2008 antogs en andra revision av postdirektivet, i kölvattnet av den gemensamma ståndpunkt som nämnts ovan. I detta direktiv beslutades, i enlighet med den gemensamma ståndpunkten, att de lagar och författningar som krävs för att följa postdirektivet ska vara i kraft senast den 31 december 2010, med möjlighet för 11 medlemsstater att skjuta upp

---

²⁸ 97/67/EG, skäl 40 och artikel 23.

²⁹ 2008/6/EG, skäl 1.

³⁰ Dock inte enligt utsatt tidtabell. De antog första rapporten KOM/2002/632 först under 2002.

³¹ 2002/39/EG och 2008/6/EG.

³² 2002/39/EG.

³³ 2002/39/EG, artikel 2.1.

³⁴ KOM/2002/632.

³⁵ 2002/39/EG, skäl 14, 22 och 24, samt artikel 1 (om ny artikel 7.3 i 97/67/EG).

³⁶ KOM(2006)594.

³⁷ Postdirektivet skulle, om parlamentet hade beslutat i enlighet med kommissionens förslag, ha fått en öppnare skrivning om att medlemsstaterna var skyldiga att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan. Samtidigt så skulle medlemsstaterna inte få bevilja eller behålla exklusiva eller särskilda rättigheter, som exempelvis monopolsektoer, för införande och tillhandahållande av posttjänster. Se KOM(2006)594 och KOM(2006)595.

³⁸ KOM(2007)695, särskilt punkt 3.1.

marknadsöppningen i ytterligare två år.³⁹ Detta trots att det upprepades att en fullständig marknadsöppning, utan möjlighet till monopol, hade kunnat genomföras till 2009.⁴⁰

Denna den andra revisionen av postdirektivet innehåller ett stort antal upprepningar av de ståndpunkter och överenskommelser som lades fast redan i postdirektivets ursprungliga lydelse. De reella förändringarna i postdirektivet är väldigt få och, för denna uppsats, av försumbar relevans.⁴¹

De revisioner av postdirektivet som har genomförts har, trots delvis förskjutna tidsplaner, följt en röd tråd mot skapandet av en inre marknad för posttjänster. De genomförda förändringar som är väsentliga för denna uppsats har främst varit inom ramen för hur tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska kompenseras ekonomiskt. Detta tas upp i kapitel 3.3.

---

³⁹ 2008/6/EG, artikel 2 och 3.

⁴⁰ 2008/6/EG, skäl 11 och 12.

⁴¹ Exempel på förändringar var att flexibiliteten för medlemsstaterna att fastställa det lämpligaste sättet att tillhandahålla de *samhällsomfattande tjänsterna* gavs ytterligare emfas. Se 2008/6/EG, Skäl 23.

3 Särskilt om samhällsomfattande tjänster

3.1 Varför samhällsomfattande tjänster?

En av anledningarna bakom postdirektivet i allmänhet och samhällsomfattande tjänster i synnerhet är, som nämndes i kapitel 2, att försäkra sig om att invånarna i varje medlemsland har tillgång till bra samhällsomfattande posttjänster till rimliga priser.⁴² Att detta är det första centrala målet med postdirektivet framgår bland annat av att servicenivån nämns redan i portalparagrafen i postdirektivets i sin ursprungliga lydelse.⁴³ Vidare vill EU uppnå en situation där alla invånare i medlemsstaterna får tillgång till samma kvalitet på de samhällsomfattande posttjänsterna.⁴⁴

De samhällsomfattande tjänsterna ska enligt postdirektivet bedömas bland annat grundat på insamlings- och överlämnandefrekvens, långsiktighet, pålitlighet, men också anpassningsbarhet.⁴⁵

Dock är rätten till bra posttjänster inom hela EU inte det enda skälet bakom målet med en gemensam lägsta standard på servicenivåerna på postmarknaderna inom EU. För att på sikt kunna skapa *en* fungerande europeisk postmarknad ansågs det krävas att förutsättningarna, och då kanske särskilt servicenivåerna, på de olika postmarknaderna inom Europa blev relativt jämbördiga.⁴⁶

3.2 Definition av de samhällsomfattande tjänsterna

På EU-nivå regleras de samhällsomfattande tjänsterna i postdirektivets artiklar 3 – 7. I artiklarna 3 – 6 definieras de samhällsomfattande posttjänsterna samt de åtgärder som medlemsstaterna av EU åläggs att utföra för att kraven på de samhällsomfattande tjänsterna skall uppfyllas. I artikel 7 regleras vilka posttjänster som trots implementeringen av postdirektivet får omfattas av monopol.

---

⁴² 97/67/EG, artikel 12.

⁴³ 97/67/EG, artikel 1.4.

⁴⁴ 97/67/EG, artikel 5.1.

⁴⁵ 97/67/EG, skäl 12, artikel 3 och artikel 5.

⁴⁶ 97/67EG, bland annat skäl 7-9.

3.2.1 Tjänster som omfattas

Vad som utgör samhällsomfattande tjänster bestäms av ett flera olika gränsdragningar, som presenteras nedan i detta kapitel. I skälen till postdirektivet beskrivs att målet är att avgränsa på ett sätt som i så stor utsträckning som möjligt liknar den bild som konsumenterna har av vad som är samhällsomfattande tjänster och vad som genererar ett mervärde i en posttjänst.⁴⁷

De samhällsomfattande tjänsterna omfattar, mot bakgrund av att målet är skapandet av en gemensam europeisk postmarknad, naturligtvis både nationella tjänster och gränsöverskridande posttjänster.⁴⁸

Nya tjänster och *utväxling av dokument*⁴⁹ anses inte vara samhällsomfattande tjänster. Nya tjänster definieras som ”tjänster som skiljer sig ifrån de traditionella tjänsterna”.⁵⁰

Inte enbart tjänster är föremål för krav inom ramen för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. Postdirektivet kräver även att tillsynsmyndigheterna⁵¹ ställer krav på tillgång till inlämningsställen, postlådor och frimärken.⁵²

Postdirektivets bestämmelser om krav på upprätthållande av de samhällsomfattande tjänsternas nivå förhindrar dock inte tillhandahållarna av dessa tjänster från att avtala med kunder på individuell basis.⁵³

3.2.2 Viktgränser och konkreta krav

Varje medlemsstat fattar beslut om vad som ska utgöra samhällsomfattande posttjänster inom deras territorium. Postdirektivet sätter dock upp ramar inom vilka de samhällsomfattande posttjänsterna måste ligga.⁵⁴

De samhällsomfattande posttjänsterna omfattar enligt postdirektivet insamling, sortering, transport och utdelning av försändelser som väger högst 2 kg och paket som väger upp till 10 kg samt tjänster för rekommenderade och assurerade försändelser.⁵⁵

---

⁴⁷ 97/67/EG, skäl 18 och 31.

⁴⁸ 97/67/EG, skäl 13 och artikel 3.7.

⁴⁹ Utväxling av dokument innebär enligt postdirektivet ett tillhandahållande av medel, inbegripet lokaler för detta särskilda ändamål och transport av tredje man, varigenom det blir möjligt att själv överlämna försändelser genom ömsesidig utväxling av postförsändelser mellan användare som abonnerar på denna tjänst. 97/67/EG artikel 2.12.

⁵⁰ 97/67/EG, skäl 21, samt artikel 7.4.

⁵¹ Mer om tillsynsmyndigheterna i kapitel 3.4.

⁵² 97/67/EG, skäl 20, artikel 3.2 och artikel 6.

⁵³ 97/67/EG, skäl 15.

⁵⁴ 97/67/EG, artikel 3.4 och 16.

⁵⁵ 97/67/EG, artikel 3.4.

Gällande paket tillåts de nationella tillsynsmyndigheterna höja viktgränsen till 20 kg. Oavsett vilken viktgräns som gäller för de samhällsomfattande posttjänsterna i respektive medlemsstat så skall paket som väger upp till 20 kg och kommer från en annan medlemsstat alltid överlämnas. Vidare får tillsynsmyndigheten även föreskriva bestämmelser kring överlämnande vid dörren.⁵⁶

Gällande maximi- och minimimåtten på försändelser hänvisar postdirektivet till Världspostföreningens (VPF) överenskommelser.⁵⁷

För de försändelser som ligger inom ramen för de samhällsomfattande posttjänsterna kräver postdirektivet minst en insamling och en utlämning varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan.⁵⁸ Utlämningen ska ske vid varje fysisk eller juridisk persons bostad respektive hemvist. Undantag gällande både frekvens och utlämningsställe får beviljas av den nationella tillsynsmyndigheten under omständigheter som denna bedömer vara undantagsvis förekommande. Varje undantag som beviljas av tillsynsmyndighet måste meddelas såväl kommissionen som övriga nationella tillsynsmyndigheter.⁵⁹

Revisionen av postdirektivet 2008 fastslog att senast 2010 så inskränks rätten att bevilja undantag från insamlings- och utlämningsfrekvenserna så att oavsett omständigheter måste en insamling och en utlämning ske varje vecka. Rekvisiten för att få bevilja undantag lämnades dock orörda.⁶⁰

Postdirektivet ställer inte enbart krav på utförandet av tjänster och upprätthållandet av servicenivå, utan även på att kunderna informeras om såväl deras rättigheter som om vilka tjänster de har att tillgå.⁶¹

3.3 Finansiering av de samhällsomfattande tjänsterna

3.3.1 Bakgrund

Kombinationen av konkurrensutsättning och krav på enhetliga tariffer för de samhällsomfattande posttjänsterna förutspåddes leda till problem för de som ålades att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna. Detta eftersom nya aktörer gavs möjlighet att identifiera de mest lönsamma geografiska

---

⁵⁶ 97/67/EG, artikel 3.5.

⁵⁷ 97/67/EG, artikel 3.6.

⁵⁸ I detta sammanhang bör kanske nämnas att postdirektivet inte innehåller några bestämmelser kring hur lång tid det får gå mellan insamling av försändelser och utlämningen av desamma för nationella försändelser. Denna bedömning och gränsdragning lämnas upp till medlemsstaterna att besluta om. För gränsöverskridande försändelser finns dock sådana bestämmelser i bilaga 1 till direktivet.

⁵⁹ 97/67/EG, artikel 3.3.

⁶⁰ 2008/6/EG, artikel 2.3 om ändring i 97/67/EG artikel 3.

⁶¹ 97/67/EG, skäl 14 och artikel 16.

områdena och där försöka konkurrera ut befintliga aktörer. De nya aktörerna antogs inte vara lika angelägna om att konkurrera i de områden där lönsamheten bedöms vara låg eller obefintlig.⁶²

Frågan om finansiering av de samhällsomfattande posttjänsterna var aktuell i EG-domstolen redan tidigare och var en av anledningarna till att arbetet med postdirektivet sattes igång.⁶³ När frågan sedan behandlades inom EU diskuterades tre olika lösningar för att förebygga det potentiella problemet för dem som åläggs tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna att, i en konkurrenssituation, kunna finansiera dessa tjänster även i de områden där de har dålig eller ingen lönsamhet. Den första lösningen som diskuterades bygger på att de företag som åläggs kraven på att lägsta acceptabla servicestandard upprätthålls i hela landet skulle tillåtas att ha monopol på en viss sektor och korssubventionera från den verksamheten till den del av verksamheten som är konkurren utsatt. Ett andra alternativ som diskuterades var ett statligt stöd till de aktörer som ålades att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna. Även en kompensationsfond diskuterades som ett tredje alternativ. Kompensationsfonden skulle bygga på att alla postmarknadens aktörer, på objektiva kriterier, skulle betala till en fond som sedan skulle ekonomiskt kompensera de företag som ålades ansvar för de samhällsomfattande tjänsterna.⁶⁴

Nämnas bör dock att det inte rådde enighet kring det förutsedda behovet av finansiell kompensation för tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster. Det fanns de som hävdade att denna typ av kompensation inte var nödvändig.⁶⁵ I slutändan togs dock det säkra före det osäkra och det beslutades om möjligheter för medlemsstaterna att kompensera tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster för sitt samhälleliga ansvarstagande genom såväl monopol som kompensationsfond.

3.3.2 Monopol

I postdirektivet valde EU att tillåta en sektor av monopol, det vill säga att vissa tjänster omfattas av monopol, som medel för att de samhällsomfattande tjänsterna ska fungera ”*på ekonomiskt balanserade villkor*”.⁶⁶

I artikel 7.1 stipuleras att:

---

⁶² ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”, kapitel 4.1.6.

⁶³ C-320/91, Corbeau, (1993) E.C.R. I-2533 och C-393/92, Almelo, (1994) E.C.R. I-1477.

⁶⁴ NERA 1998, sid 77-85 och ”Studies on the Impact of Liberalisation in the Postal Sector”, kapitel 4.1.6 och kapitel 6.1.

⁶⁵ Det framfördes bland annat att samhällsomfattande posttjänster inte bara medför kostnader utan även betydande intäkter och att intäkterna för befintliga aktörer, som ju inte har några uppstartskostnader, påstods överstiga kostnaderna för samhällsomfattande posttjänster. Mot bakgrund av dessa påståenden ifrågasattes skäligheten i att skapa mekanismer där pengar flyttas från nya aktörer till befintliga. Se bland annat Geradin 2002, sidan 221ff.

⁶⁶ 97/67/EG, skäl 16.

”I den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna upprätthålls skall de tjänster som varje medlemsstat får låta omfattas av monopol för den eller dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster vara insamling, sortering, transport och överlämnande av inrikes brev försändelser, vare sig det gäller ilförsändelser eller inte, vilkas pris är lägre än fem gånger den allmänna avgiften för en brev försändelse av första vikt klassen inom den snabbaste normalkategorin, om en sådan finns, såvida de väger mindre än 350 g.” (Min fetmarkering).

Här är det väsentligt att tydliggöra ett antal punkter på vilka postdirektivet inte är helt otvetydigt. Monopolverktyget är inte ett verktyg som medlemsstaterna är tvingade att använda, utan ett verktyg som medlemsstaterna får använda. Medlemsstaterna får dessutom bara använda verktyget i den mån det är nödvändigt.⁶⁷ Vidare gäller ett antal begränsningar om en medlemsstat anser det nödvändigt och bestämmer sig för att använda monopolverktyget.

För att få utgöra del av monopolsektern måste tjänsten alltså vara en samhällsomfattande tjänst i medlemsstaten. Utöver detta krav sätter postdirektivet även viktgränser för monopolsektern. Den övre gränsen för monopol är försändelser som väger mindre än 50 g och vilkas pris är lägre än två och en halv gånger den allmänna avgiften för en brev försändelse av första vikt klassen inom den snabbaste normalkategorin, om en sådan finns.⁶⁸ Både vikt- och portogränserna måste understigas om tjänsten ska få omfattas av monopol. Medlemsstaterna tillåts naturligtvis att ha en mindre monopolsekter än så.⁶⁹ Bilden är alltså inte så enkel som att monopolsektern utgörs av de tjänster som utgör de samhällsomfattande tjänsterna.⁷⁰

---

⁶⁷ När det anses vara nödvändigt, vem som ska utföra nödvändighetsbedömningen och på vilka grunder den ska genomföras nämns det dock inget om i det ursprungliga postdirektivet. Detta förtydligas dock i och med revisionerna.

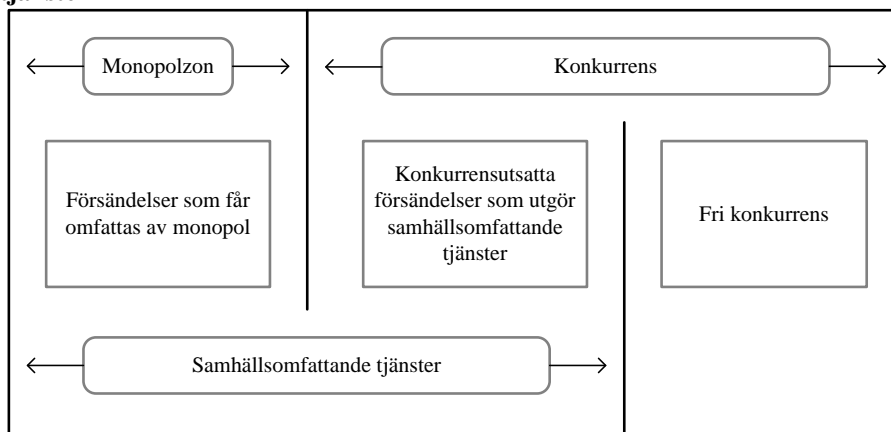
⁶⁸ Den övre gränsen för monopol sattes i postdirektivets ursprungliga lydelse till försändelser som väger mindre än 350 g och vilkas pris är lägre än fem gånger den allmänna avgiften för en brev försändelse av första vikt klassen inom den snabbaste normalkategorin. Det fastslogs dock redan då att dessa gränser gradvis skulle minskas. Detta gjordes i två steg. 2003 ändrades gränserna till att vara 100 gram och tre gånger den allmänna avgiften för en brev försändelse av första vikt klassen och från och med 2006 gäller de gränser vi har idag. Se 97/67/EG skäl 17 och artikel 7.1 samt skäl 8 och artikel 7.3.

⁶⁹ 97/67/EG, skäl 17 och artikel 7.1, samt 2002/39/EG, skäl 16 och 18 och artikel 1 (om ny artikel 7.1 i 97/67/EG).

⁷⁰ Även direktreklam och gränsöverskridande post, inom de föreskrivna viktgränserna, får omfattas av monopol. När det gäller direktreklam så skulle den, enligt postdirektivets ursprungliga lydelse, bara tillåtas omfattas av monopol i en övergångsperiod. Ingen förändring har dock genomförts i detta avseende ännu. Se 97/67/EG, skäl 19 och artikel 7.2.

Figur 1, illustration av monopolsektorn och sektorn för samhällsomfattande tjänster

En jämförelse av artiklarna 4 och 7 i postdirektivet (både det ursprungliga och i den form det har nu) visar alltså att de samhällsomfattande tjänsterna och de tjänster som får omfattas av monopol (den reserverade sektorn) bara delvis överlappar varandra. En försändelse kan ligga inom gränserna för de samhällsomfattande tjänsterna, men ändå inte få omfattas av monopol.

Rätten att korssubventionera mellan de tjänster som omfattas av monopol och de som inte omfattas av monopol är villkorat. För att, på EU-nivå, kunna följa upp behovet och användandet av möjligheten att korssubventionera stipulerades det i redan i postdirektivets ursprungliga lydelse om ett krav på att aktörerna på marknaden tydligt redovisar den monopoliserade och den icke-monopoliserade sektorn var och för sig.⁷¹

Möjligheten att korssubventionera inskränktes sedan kraftigt, i och med första revisionen av postdirektivet. Korssubventionering av samhällsomfattande tjänster som inte omfattas av monopol med inkomster för tjänster som omfattas av monopol är sedan 2002 förbjuden, såtillvida en sådan korssubventionering inte kan visas vara absolut nödvändig för tillhandahållandet av dessa tjänster.⁷²

För att bland annat kontrollera att monopolverksamheten lever upp till de krav som presenterats ovan kräver postdirektivet att det införs nationella tillsynsmyndigheter. Mer om tillsynsmyndigheternas uppdrag, verktyg och regleringar läser du i kapitel 3.4.

3.3.3 Kompensationsfond

I postdirektivet tillåts medlemsstaterna även att införa nationella kompensationsfonder. Kompensationsfondernas funktion ska bygga på att aktörerna på den fria postmarknaden tvingas bidra ekonomiskt till fonden,

⁷¹ 97/67/EG, skäl 28 och 29 samt artikel 14 och 15.

⁷² 2002/39/EG, artikel 1 (om nytt tredje stycke i artikel 22 i 97/67/EG).

som sedan bidrar med ekonomisk ersättning till de aktörer som åläggs utförandet av de samhällsomfattande tjänsterna.⁷³

Även kompensationsfonden är ett verktyg som *får* användas av medlemsstaterna. Det är alltså inte tvingande. Nämnas bör att inget av jämförelseländerna i denna uppsats har valt att införa kompensationsfonder.

3.4 Upprätthållandet av de samhällsomfattande tjänsterna

Varje medlemsstat har, fram till den 31 december 2010, inom sitt territorium och inom ramen för postdirektivets bestämmelser rätt att avgöra vilka tjänster som ska utgöra samhällsomfattande tjänster, vilka tjänster som ska omfattas av monopol och vilka som inte ska det. Presumtionen är att de samhällsomfattande tjänster som inte omfattas av monopol ska konkurrensutsättas. Här har dock varje medlemsstat rätt att, inom sitt territorium, i viss mån reglera tillhandahållandet av tjänsterna genom transparenta licens- eller tillståndsförfaranden.⁷⁴

Varje medlemsstat äger också rätten att utse vilken eller vilka aktörer som ska utföra de samhällsomfattande tjänsterna samt, i det fall det är flera aktörer inblandade, avgöra vilka skyldigheter som tillfaller vilken aktör. Avgränsningarna kan göras både med avseende på geografi och med avseende på de olika tjänsternas karaktär.⁷⁵

Vidare ska medlemsstaterna, för att garantera medborgarna en god servicenivå, sätta normer som ska motsvaras av den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. Detta kan med enkelhet samordnas med tillstånds- och licensförfaranden.⁷⁶ Medlemsstaternas krav på nivå på de samhällsomfattande tjänsterna ska minst motsvara de krav som återfinns i postdirektivet.⁷⁷

Upprätthållandet av kraven ska enligt postdirektivet ”*kontrolleras på oberoende sätt med jämna mellanrum och på harmoniserad grund*”.⁷⁸ För att på ett effektivt sätt uppnå detta och säkerställa att nivån på de samhällsomfattande posttjänsterna uppfyller kraven kräver postdirektivet nationella tillsynsmyndigheter. Dessa myndigheter ska, för att förhindra att

---

⁷³ 97/67/EG, skäl 23 samt artikel 9.4.

⁷⁴ 97/67/EG, skäl 22 och artikel 9, 10 och 19.

⁷⁵ 97/67/EG, artikel 4. Artikel 4 förtydligades betänkligt i och med direktivet 2008/6/EG. Medlemsstaternas skyldighet förtydligades med avseende på hur gränsdragningarna kan och får göras. Även skyldigheten att rapportera mot kommissionen förtydligades. Dock förändrades inte uppdraget och skyldigheterna i sak.

⁷⁶ 97/67/EG, skäl 30.

⁷⁷ 97/67/EG, skäl 32 och artikel 3.4.

⁷⁸ 97/67/EG, skäl 33 och artikel 16, 17 och 21.

konkurrensen snedvrids, tydligt skiljas från den driftsfunktion som staten har där det finns statliga postoperatörer.⁷⁹

Tillsynsmyndigheternas verktyg och tillvägagångssätt reglerades till en början inte alls på EU-nivå, men ett förtydligande angående de nationella tillsynsmyndigheternas uppdrag infördes vid första revisionen av postdirektivet. Det tydliggör att dessa ska, när så är lämpligt ”inrätta kontroller och specifika förfaranden för att se till att de tjänster som omfattas av monopol beaktas”,⁸⁰ men inte heller detta är särdeles handfast. Tillsynsmyndigheternas roll berörs även i revisionsdirektivet från 2008, men inte heller här ges någon tydlig vägledning. Direktivet pekar bland annat på att tillsynsmyndigheterna bör samarbeta med varandra och att de bör se till att få in tillräckligt med uppgifter från aktörerna på postmarknaden för att kunna fullgöra ett gott arbete.⁸¹ Hur medlemsländerna väljer att organisera och utöva tillsynen är således i väldigt stor utsträckning upp till medlemsländerna själva att besluta om.⁸²

För att underlätta benchmarkning och för att EU ska kunna kontrollera, jämföra och följa upp hur avregleringen fortlöper i medlemsstaterna återfinns i postdirektivet krav på att tillsynsmyndigheterna kommunicerar sitt arbete. Såväl de åtgärder som vidtagits för att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster som hur kraven på de samhällsomfattande posttjänsterna offentliggjorts och namnet på de aktörer som tillhandahåller nämnda tjänster ska rapporteras till kommissionen årligen.⁸³

---

⁷⁹ 97/67/EG, skäl 39 och artikel 22.

⁸⁰ 2002/39/EG, artikel 1 (om nytt tredje stycke i artikel 22 i 97/67/EG).

⁸¹ 2008/6/EG, skäl 47, 50 och 51.

⁸² Redan i postdirektivets ursprungliga lydelse flaggades det upp för att de nationella licens- och tillståndsförfarandena kom att behöva harmoniseras i kommande steg för att på sikt kunna integrera alla EU:s postmarknader till en gemensam inre marknad för posttjänster, men detta har ännu inte skett. Se 97/67/EG, skäl 24.

⁸³ 97/67/EG, artikel 4, 6, 17 och 18.

4 Postdirektivet i Storbritannien

4.1 Bakgrund

Liberalisering av postmarknaden var ingen ny fråga för Storbritannien när postdirektivet antogs av EU-parlamentet. Under sent 1970-tal arbetade den brittiska regeringen med att försöka separera telekommunikationstjänsterna från postverksamheten för att försvaga monopolistens ställning. I efterdyningarna av detta arbete gjordes även försök att konkurrensutsätta marknaden för posttjänster. Försöken var dock inte helt lyckosamma och de privata intressenter som försökte konkurrera på postmarknaden under 1980-talet och första delen 1990-talet tvingades att ge upp. Försöken att luckra upp monopoliet var dock inte helt fruktlösa. Post Office tvingades effektivisera och vände 1970-talets rekordförluster till att bli ett vinstdrivande företag.⁸⁴

Frågor kring hur konkurrensutsättning av postmarknaden kan förenas med bevarande av högkvalitativa samhällsomfattande tjänster har tagit stor plats i den inhemska brittiska politiska debatten under senare decennier.⁸⁵ Inledningsvis ansågs det utgöra ett bekymmer att både upprätthålla hög kvalitet på de samhällsomfattande tjänsterna och samtidigt införa och utöka inslag av konkurrens på marknaden. Detta synsätt har sedan förändrats gradvis och idag anses den legala möjligheten för nya aktörer att ta sig in på alla delar av postmarknaden inte vara nog för att uppnå en fungerande konkurrens på postmarknaden. Risk för missbruk av dominerande ställning samt trösklar av infrastrukturell karaktär anses idag utgöra de sista hindren för en fullt fungerande konkurrens på den brittiska postmarknaden.⁸⁶

Den tidigare monopolisten på postmarknaden, Royal Mail har varit aktivt såväl i den inhemska som i den europeiska debatten. Royal Mail har gjort vad de har kunnat för att behålla så stor del av marknaden som möjligt, bland annat genom att arbeta för att konkurrensutsätta så små delar som möjligt av deras verksamhet och genom att peka på vikten av en stor och ansvarstagande aktör på marknaden.⁸⁷ Vidare har Royal Mail arbetat för att

---

⁸⁴ Geradin 2002, sidan 334ff.

⁸⁵ Vilket bland annat har lett till att Storbritannien i denna fråga inte varit den faktor de brukar vara i EU-debatten. Se Geradin 2002, sidan 333f.

⁸⁶ Geradin 2002, sidan 339, Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 4 och 7 samt PSC 2005, punkterna 2.7 till 2.19.

⁸⁷ Geradin 2002, sidan 333f. Se vidare bland annat Consignias kommentar till 2002/39/EC, ”Transposition of the EU postal directive into UK legislation”, från oktober 2002 och ”Sustaining a viable universal postal service” som är Royal Mails remissvar på PSC:s dokument ”The universal postal service in the UK: What services should be provided?”.

ta sig in på den europeiska marknaden samtidigt som de har gjort vad de kunnat för att stänga ute konkurrensen inom Storbritannien.⁸⁸

En effekt av det myckna debatterandet var att processen drog ut på tiden och tog fart först kring millennieskiftet, när postdirektivet hade trätt ikraft. Storbritannien var då i viss mån redan bekant med att arbeta för en öppnare postmarknad och uppfyllde redan delar av de krav som kom i postdirektivet.⁸⁹ Storbritannien var därmed rustat att tämligen omgående inleda implementeringen av postdirektivet. Trots att processen har genomförts stegvis och kantats av debatter har Storbritannien varit ett av de länder som varit snabbast i processen med att avreglera postmarknaden.⁹⁰ Den 1 januari 2006 öppnades hela postmarknaden i Storbritannien upp för konkurrens,⁹¹ trots att postdirektivet fortfarande tillåter en monopolzon på försändelser upp till 50 gram. Detta motiverades av att mekanismerna för en fungerande konkurrens redan fanns på plats i Storbritannien och att det därmed inte fanns någon anledning att inte ta detta steg mot att ge konsumenterna de fördelar som anses följa av fungerande konkurrens.⁹²

4.2 Lagstiftning och tillsyn

Efter postdirektivets ikraftträdande gjordes de första lagstiftningsinsatserna i Storbritannien 1999, när det infördes ändringar i Telecommunications Act.⁹³ Bland annat inrättades en statlig regleringsmyndighet, The Postal Services Commission (PSC),⁹⁴ som gavs ett tydligt pro-konkurrensperspektiv.⁹⁵ PSC gavs ansvar för alla de uppgifter som postdirektivet stipulerar.⁹⁶ De har även stöd av konsumentskyddsrådet, Post Office Users' National Council (POUNC), som vid införandet av PSC fick till uppgift att lyssna av och ta tillvara konsumenternas önskemål och intressen samt att vara ett stöd och en informationskälla för det brittiska parlamentet och PSC i deras reglerande uppgifter.⁹⁷

Konstruktionen med två myndigheter mellan staten och postoperatörerna infördes dels för att skapa en tydligare gräns mellan staten som ägare och

---

⁸⁸ Geradin 2002, sidan 345f.

⁸⁹ Geradin 2002, sidan 338.

⁹⁰ Geradin 2002, sidan 333f och 337.

⁹¹ PSC 2005, punkt 2.31 till 2.35. Se även <http://www.psc.gov.uk/policy-and-consultations/consultations/market-opening-timetable.html> och PSC:s press-release från februari 2005 på <http://www.psc.gov.uk/news-and-events/news-releases/2005/royal-mails-monopoly-to-end-1-january-2006.html>.

⁹² PSC 2005, punkt 2.37.

⁹³ Statutory instruments 1999 No. 2107.

⁹⁴ Postal Services Act, schedule 1.

⁹⁵ Statutory instruments 1999 No. 2107 och Vitbok 1999.

⁹⁶ Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 17 och 27-30.

⁹⁷ Vitbok 1999, kapitel 1 punkt 13 och kapitel 3 punkterna 40-45, Statutory instruments 1999 No. 2107, artiklarna 1 och 3 samt Postal Services Act artiklarna 2, 8, 31, 41, 50, 52-61, 93, 118 och det andra tillägget (Schedule 2) till densamma.

staten som regulator och dels för att leva upp till kravet på en tillsynsmyndighet som är helt fristående från postoperatörernas intressen.⁹⁸

De delar av postdirektivet som inte motsvarades av någon konkret ny lagstiftning i Storbritannien implementerades i detta skede genom att tillsynsmyndigheten gavs i uppdrag att tillse att även postdirektivets bestämmelser uppfylldes. Detta genom att PSC gavs i uppdrag att tillse uppfyllandet av alla de skyldigheter som återfinns i postdirektivet.⁹⁹

Förändringarna av Telecommunications Act utgör den första milstolpen i den brittiska liberaliseringsprocessen och skapade momentum i förändringsprocessen.¹⁰⁰ Tätt efter dessa förändringar följde antagandet av en vitbok angående posttjänsternas framtid i Storbritannien.¹⁰¹ Detta white paper mynnade i sin tur ut i ny lagstiftning i form av Postal Services Act. I och med denna nya lagstiftning så fick Storbritannien en lagstiftning som på ett tydligt sätt uppfyllde de krav som postdirektivet förde med sig.

En av följderna av Postal Services Act var att Royal Mail bolagiserades och blev en statligt ägd koncern.¹⁰² Royal Mail har helägda dotterbolag som exempelvis Post Office och Parcelforce Worldwide (Post Office hette under cirka 18 månader mellan 2001 och 2002 Consignia¹⁰³).

I Postal Services Act förtydligades och förändrades även PSC:s roll något. PSC fick en tydligare lagstadgad bas och ett tydligare reglemente, samt ett större inflytande i normgivningsprocessen¹⁰⁴. Samtidigt tydliggörs i Postal Services Act PSC:s uppdrag att upprätthålla kvaliteten i de samhällsomfattande tjänsterna i svåråtkomliga geografiska områden, samt för personer med särskilda behov.¹⁰⁵

Efter ikraftträdandet av Postal Services Act har den rättsliga grunden för postmarknaden i Storbritannien förblivit oförändrad. Lagstiftningen har ansetts uppfylla både vad som krävs som grund för en fungerande konkurrens på postmarknaden och de krav som ställs i postdirektivet. De förändringar för postmarknadens aktörer, som senare har genomförts, har skett genom att tillsynsmyndigheten har förändrat sina föreskrifter.¹⁰⁶

---

⁹⁸ 97/67/EG, artikel 22 och Vitbok 1999, kapitel 1 punkterna 19-21 samt kapitel 5.

⁹⁹ Statutory instruments 1999 No. 2107, punkt 2.3 b.

¹⁰⁰ Geradin 2002, sidan 333f.

¹⁰¹ Vitboken antogs 1999 av det brittiska parlamentets utskott för handels- och industrifrågor (Department of Trade and Industry). Vitboken lades fram för parlamentet i juli 1999.

¹⁰² Postal Services Act, artikel 62.

¹⁰³ Om Post Office namnbyten finns ett flertal intressanta och i vissa fall tämligen underhållande artiklar och debattinlägg att läsa. Se bland annat BBC News artikel "Consignia: Nine letters that spelled fiasco" från den 31 maj 2002 (Mike Verdin).

¹⁰⁴ Postal Services Act, artikel 8, samt det åttonde tillägget (Schedule 8) till densamma.

¹⁰⁵ Geradin 2002, sidan 340f och Vitbok 1999, kapitel 1 punkterna 16 och 30.

¹⁰⁶ Bland annat PSC 2005.

Förändringarna som postdirektivet i förlängningen innebar för den brittiska postmarknaden var många och ledde bland annat till en förändring av den brittiska synen på förhållandet mellan konkurrens och kvalitet på posttjänsterna. Både den brittiska regeringen och ledningen för Royal Mail började se de möjligheter som uppenbarades i samband med en liberalisering och idag anser de inte längre att en liberalisering av postmarknaden motverkar upprätthållandet av högkvalitativa samhällsomfattande tjänster.¹⁰⁷

När förändringsarbetet tog fart i Storbritannien skiftades fokus från de potentiella problem till de möjligheter som en avreglering för med sig. Med fokus på möjligheterna följde också viljan att få till stånd avregleringen relativt omgående. En av de fördelar som förutsågs med en snabb liberalisering var framväxten av konkurrenskraftiga brittiska aktörer på den europeiska postmarknaden.¹⁰⁸

4.3 Samhällsomfattande posttjänster i Storbritannien

För att uppfylla postdirektivets krav på de samhällsomfattande tjänsterna så genomfördes 1999 ett mindre antal konkreta förändringar i Telecommunications Act,¹⁰⁹ som sedan fördes senare över i Postal Services Act.¹¹⁰ Bland annat tydliggjordes krav på både tömning och leverans av brev upp till 2 kg och paket upp till 20 kg en gång varje arbetsdag. Det infördes även krav på enhetliga tariffer för samma typ av försändelser. Storbritannien tog även vara på möjligheten att tillåta postoperatörer att förhandla priser för storkonsumenter^{111 112}.

Som framgått ovan i kapitel 4.2 implementerades de delar av postdirektivet som inte motsvarades av ny eller befintlig lagstiftning i Storbritannien genom att tillsynsmyndigheten gavs i uppdrag att tillse att även postdirektivets bestämmelser uppfylls. Detta genom att PSC gavs i uppdrag att tillse uppfyllandet av även de krav som återfinns i postdirektivet.¹¹³

---

¹⁰⁷ Geradin 2002, sidan 339 och Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 4.

¹⁰⁸ Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 7.

¹⁰⁹ Statutory instruments 1999 No. 2107, punkterna 4 och 5.

¹¹⁰ Postal Services Act, artikel 4.

¹¹¹ Jämför tredje strecksatsen i artikel 12 i 97/67/EG, artikel 4.2 (b) i Statutory instruments 1999 No. 2107 och artikel 4.2 (b) i Postal Services Act. Se även kapitel 1 punkt 17 i Vitbok 1999.

¹¹² Vitbok 1999, kapitel 4.

¹¹³ Statutory instruments 1999 No. 2107, punkt 2.3 b.

4.4 Licenssystem i Storbritannien

Som framgått ovan, i kapitel 4.2, inrättades tillsynsmyndigheten PSC år 1999. Samtidigt gavs myndigheten uppdraget att tillse att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster (i Storbritannien fanns det vid denna tidpunkt fortfarande bara en aktör inom de samhällsomfattande tjänsterna och det var Royal Mail) levde upp till de krav som stipulerades i Telecommunications Act, efter de förändringar och tillägg¹¹⁴ som infördes i och med implementeringen¹¹⁵ av postdirektivet.¹¹⁶ PSC:s roll som tillsynsmyndighet tydliggjordes sedan i Postal Services Act.

I Storbritannien infördes i Postal Services Act ett krav på att alla postoperatörer (företag eller privatperson) som befordrar försändelser som väger mindre än 350 gram måste ha en licens.¹¹⁷ Samtidigt gavs PSC uppdraget att hantera licenssystemet genom att bedöma vilka aktörer som ska beviljas licenser, på vilka villkor licenserna ska beviljas samt utöva tillsyn på licensinnehavarna och återkalla licensen från de operatörer som inte uppfyller lagkraven och villkoren.¹¹⁸ PSC gavs utöver detta också uppdraget att tillse att icke licensierade operatörer inte utför posttjänster som omfattas av krav på licens.¹¹⁹ I inledningsskedet av liberaliseringen var marknaden för försändelser som kostade £ 1 eller mer helt öppen för konkurrens. Gränsen sänktes sedan, den 1 april 2000 till 50 p.¹²⁰ Det sista steget i konkurrensutsättningen togs den 1 januari 2006 då monopolsektern i Storbritannien helt slopades.¹²¹

PSC äger rätten att ställa upp de villkor¹²² de finner lämpliga för att kvaliteten på de samhällsomfattande tjänsterna ska upprätthållas.¹²³ Fortfarande är det dock bara Royal Mail som har ett krav på tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänster till alla i Storbritannien som villkor.¹²⁴

---

¹¹⁴ Statutory instruments 1999 No. 2107, punkterna 4 och 5.

¹¹⁵ Postdirektivet implementerades genom Statutory instruments 1999 No. 2107.

¹¹⁶ PSC:s uppdrag stipuleras i punkten 3.1 (b) i Statutory instruments 1999 No. 2107.

¹¹⁷ Postal Services Act, artikel 6 och 7.

¹¹⁸ Postal Services Act, artikel 3, 6, och 7.

¹¹⁹ I november 2004 dömde Bow Street Magistrates Court i London Deltec International Courier Ltd till ansvar för att vid 11 tillfällen ha brutit mot artikel 6 i Postal Services Act genom att ha levererat försändelser som omfattades av krav på licens. Företaget dömdes i enlighet med artikel 120 i Postal Services Act att betala £ 60 000 i böter samt £ 17 000 för rättegångskostnaderna. I enlighet med nämnda artikel har bolaget och dess vd solidariskt betalningsansvar.

¹²⁰ Vitbok 1999, kapitel 1 punkt 1 och kapitel 3 punkt 1 och 8.

¹²¹ PSC 2005, punkt 2.31 till 2.35. Se även PSC:s press-release från februari 2005 på <http://www.psc.gov.uk/news-and-events/news-releases/2005/royal-mails-monopoly-to-end-1-january-2006.html>.

¹²² Ett exempel på ett sådant villkor är att The Post Office i sin licens 2001 fick ett krav på sig att frysa priserna i tre år. Se PSC, "License for Consignia PLC: a Consultation Document" 2001.

¹²³ Postal Services Act, artikel 12, 13 och 14.

¹²⁴ PSC 2001.

I och med införandet av licenssystemet i Storbritannien öppnades det alltså upp för konkurrens även inom området för samhällsomfattande tjänster ner till ett porto om först £ 1, sedan 50 p. Något som inte krävdes, men heller inte förbjöds, av EU.

Vidare lagstodgas i Postal Services Act ett krav på PSC att de agerar mot licensinnehavare som inte uppfyller kraven eller misstänks inte uppfylla villkoren i deras licens. PSC har, i ett sådant fall, stor frihet när det gäller valet av löpande åtgärder och sanktioner.¹²⁵

För att förenkla uppföljningen av effekterna som avregleringen har på tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, den tidigare monopolisten Royal Mail, infördes krav på årliga finansiella rapporter och rapporter från verksamheten i Postal Services Act.¹²⁶

4.5 Priser och finansiering av samhällsomfattande posttjänster

När det gäller postdirektivets krav på att priserna ska vara kostnadsreflekterande och överkomliga för kunderna så bör nämnas att överkomligheten togs in i den nationella lagstiftningen,¹²⁷ men när det gäller kravet på kostnadsreflekterande priser återfinns inget i den nationella lagstiftningen. Här anses det vara tillräckligt med den direkta effekt som postdirektivet fick i Storbritannien i och med att PSC gavs i uppdrag att tillse uppfyllandet av de skyldigheter som återfinns i postdirektivet.

Möjligheten att införa en kompensationsfond för att ekonomiskt kompensera de aktörer som agerar inom marknaden för de samhällsomfattande tjänsterna togs inte av det brittiska parlamentet. En kompensationsfond ansågs överflödigt och alltför byråkratisk.¹²⁸ Den enda kompensation tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster fick i Storbritannien var alltså konkurrensfriheten i monopolzonen, som numera även den är borttagen. Kompensation genom monopolzonen var dessutom begränsad genom att PSC hade till uppgift att tillse att korssubventioneringsverktyget inte användes mer än absolut nödvändigt.¹²⁹

---

¹²⁵ Postal Services Act, artikel 22 till 31. Om de procedurella kraven för denna typ av förfarande stipuleras i artikel 32 till 35.

¹²⁶ Postal Services Act, artikel 77 till 82. Se även PSC 2009 (Royal Mails licens), villkor 15.

¹²⁷ Postal Services Act, artikel 4.1 (b).

¹²⁸ Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 27-30.

¹²⁹ Vitbok 1999, kapitel 3 punkt 26.

4.6 Dagsläget i Storbritannien

2009 har PSC beviljat licens till 21 aktörer på den brittiska postmarknaden.¹³⁰ Dock har Royal Mail fortfarande 90 procent av den brittiska postmarknaden och är ensam om att ha ansvar för de samhällsomfattande tjänsterna. Kvaliteten på dessa tjänster motsvarar de krav som ställs på dem.¹³¹

---

¹³⁰ Se uppräknig på PSC:s hemsida, <http://www.psc.gov.uk/postal-licences-and-operators/html>.

¹³¹ Se PSC:s hemsida, <http://www.psc.gov.uk/royal-mail-standards-and-prices.html>.

5 Postdirektivet i Sverige

5.1 Bakgrund

Även Sverige var tidigt ute med en konkurrensutsättning av postverksamheten. De första stegen togs inte lika tidigt som i Storbritannien, men vägen mot en konkurrensutsatt postmarknad var rakare och kortare. Postverkets monopol på brevbefordran togs bort den 1 januari 1993. I Sverige skedde det inte genom stegvis konkurrensutsättning av postmarknaden. Fram till den 31 december 1992 hade Postverket monopol på posttjänster och från och med den 1 januari 1993 har det rått fri konkurrens på hela postmarknaden.¹³²

Vid avregleringen av den svenska postmarknaden ansågs inte kvaliteten på posttjänsterna vara hotad, åtminstone ansågs det inte avregleringen utgöra hot mot att bevara den.¹³³ Konkurrensutsättningen har dock, som framgår nedan i detta kapitel, kontrollerats först genom en anmälningssplikt och sedan genom licenskrav på postaktörerna.

De huvudsakliga skälen bakom avskaffandet av postverkets monopol var delvis de förutsättningar som regeringen räknade med skulle råda för posttjänster inom EU (som då hette EG).¹³⁴ Den andra delen var att regeringen ansåg att monopoliet på brevbefordran ändå inte skyddade postverket från konkurrens från andra media som telefax och "datoröverföring".¹³⁵

Det var inte enbart ny teknik som konkurrerade med postens verksamhet. Redan 1991 började CityMail (som idag heter Bring CityMail AB) att dela ut företagspost i Stockholm. Även i Skaraborg fanns en konkurrent till Postverket, Distributionskanalen i Skaraborg AB.

När Postverkets monopol avskaffades hade en rättsprocess inletts kring huruvida CityMails verksamhet bröt mot Postverkets monopol eller ej. Något rättsligt besked hann dock aldrig lämnas. Regeringen menade i detta läge att en generellt sett konkurrensvänlig regering i kombination med befintlig konkurrens från ny teknik skulle leda till dubbla budskap och otydliga signaler om utfallet av rättsprocessen visade att CityMail konkurrerade med Postverket på ett otillbörligt sätt. Sammantaget ansåg regeringen att detta utgjorde skäl nog för att avskaffa monopoliet.¹³⁶

---

¹³² Prop 1992/93:132, sidan 3.

¹³³ Prop 1992/93:132, sidan 23.

¹³⁴ Det visade sig några år senare att den svenska regeringen anno 1992 gjorde tämligen korrekta antaganden i detta avseende.

¹³⁵ Prop 1992/93:132, sidan 22f.

¹³⁶ Prop 1992/93:132, sidan 22f.

I och med att Sverige både hade startat och fullföljt avregleringen i legal mening innan postdirektivet så var Sverige inte särdeles aktiva i arbetet och debatten kring postdirektivet. Posten var ju redan konkurrensutsatt så inte heller den stora svenska postoperatören hade något att vinna på att vara aktiv i debatten. Dock har Sverige konsekvent välkomnat de förändringar i liberaliserande riktning som efterhand har kommit ifrån EU genom arbetet med postdirektivet.¹³⁷

Regeringen underströk tidigt vikten av fungerande posttjänster och tydliggjorde vid avskaffandet att Postverkets uppdrag, mål och resultatkrav inte skulle förändras i och med avregleringen.¹³⁸

5.2 Lagstiftning och tillsyn

I och med avregleringen och bolagiseringen blev statens roll otydlig. Staten blev beställare av posttjänster och som sådan därigenom kravställare på verksamheten med avseende på servicenivåer. Staten blev även ägare av den största aktören på marknaden och ställde därigenom ekonomiska krav på verksamheten. Samtidigt är staten regulator och utfärdare av legala riktlinjer för verksamheten. Staten skulle dessutom övervaka såväl efterlevnaden av dessa riktlinjer som aktörernas tillvarataganden av konsumenternas rättigheter.¹³⁹

För att med något mått av tydlighet kunna hålla isär statens roller gentemot såväl aktörer som konsumenter lagfästes de övergripande målen och de grundläggande kraven på postverksamheten i en ny lag, postlagen, som trädde ikraft den 1 mars 1994. Förhållandet mellan staten och Posten reglerades, genom avtal mellan staten och Posten. I och med att de grundläggande kraven på verksamheten lagfästes så försvann den uppenbara risken för godtycke från statens sida och istället inträdde en tydlighet om spelreglerna för såväl postoperatörer som konsumenter.¹⁴⁰

Den 1 mars 1994, samma dag som Posten bolagiserades och den nya postlagen trädde ikraft och postverksamheten bolagiserades, inrättades även en ny myndighet, Post- och telestyrelsen (nedan PTS). PTS ålades ansvaret för tillsynen enligt postlagen.¹⁴¹

I och med dessa strukturella förändringar hade statens roll tydliggjorts. Staten var ägare till postmarknadens största aktör, lagstiftningen tydliggjorde kraven på verksamheten och en myndighet utövade tillsynen.

---

¹³⁷ Mer om detta finns att läsa i bland annat regeringens faktapromemoria 2006/07:FPM18.

¹³⁸ Prop 1992/93:132, sidan 23.

¹³⁹ Prop 1993/94:38, sidan 68.

¹⁴⁰ Prop 1993/94:38, sidan 68.

¹⁴¹ PTS kom till redan 1992 genom en sammanslagning av Televerkets frekvensförvaltning och Statens Telenämnd, men till en början hette myndigheten bara Telestyrelsen. Samtidigt som myndigheten ålades tillsynen i enlighet med den nya Postlagen bytte myndigheten namn till Post- och telestyrelsen. Se <http://www.pts.se/sv/OmPTS/Historik/>

Den 1 juli 1998 ålades PTS att också ansvara för att postmarknaden fungerar effektivt ur konsumentsynpunkt. Regeringen tydliggjorde dock att PTS inte hade någon generell konkurrensfrämjande roll.¹⁴²

Sedan 1998 har postlagen reviderats vid en handfull tillfällen. De förändringar som är av relevans för denna uppsats redogörs för nedan i kapitel 5.3, 5.4 och 5.5.

Regeringen beslutade i oktober 2003 att åter göra en grundlig utredning av hur postverksamheten bör regleras och hur stort behovet av statliga insatser är. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande 2005,¹⁴³ men i väntan på att den senaste förändringen av postdirektivet skulle antas lades inga förslag i enlighet med utredningen. Efter slutbetänkandet har Sverige haft ett regeringsskifte och den nya regeringen har beställt ytterligare en utredning, som ska lämna sitt slutbetänkande senast den 30 september 2009. Denna utredning ska göra en översyn av postlagen och föreslå de ändringar som behövs för att få en ändamålsenlig och strukturerad lagstiftning, som främjar en väl fungerande postmarknad. I arbetet ska hänsyn tas till såväl det gällande postdirektivet som den tidigare nämnda utredningen.¹⁴⁴

5.3 Samhällsomfattande posttjänster i Sverige

Den svenska postmarknaden avreglerades flera år innan postdirektivet trädde ikraft och faktiskt redan innan Sverige blev medlem i EG. Vid tiden för avregleringen i Sverige fanns därför inte begreppet samhällsomfattande tjänst. Däremot fanns fenomenet, som den svenska regeringen då kallade för ”grundläggande postservice”. Vid avregleringen av postmarknaden i Sverige var, som nämnts ovan, staten angelägen om att detta inte skulle gå ut över kvaliteten på posttjänsterna. Som en övergångslösning fram tills en postlag var utarbetad och ikraft fördes därför kraven på Postverket in i budgetpropositionen för budgetåret 1993/94.¹⁴⁵

De krav som då ställdes på postverket påminner väldigt mycket om vad som EU senare kom att uppställa som krav på de samhällsomfattande posttjänsterna:

”Riksdagens uppdrag till Postverket är att enstaka brev i princip skall befordras rikstäckande till enhetsporto, enstaka paket upp till 20 kilo från privatpersoner skall befordras på högst tre dagar rikstäckande till enhetstaxa och att enstaka betalningar skall förmedlas till enhetliga priser. Alla skall ha tillgång till postservice i normalfallet fem dagar i veckan.

¹⁴² Prop 1997/98:127, sidan 37f.

¹⁴³ SOU 2005:5.

¹⁴⁴ Dir 2008:128 ”Översyn av postlagen mm.”

¹⁴⁵ Prop 1992/93:100, sidan 67 och 75f.

Staten ersätter Postverket för upprätthållande av rikstäckande betalnings- och kassaservice.”¹⁴⁶

Sammanfattningsvis kan den grundläggande postservicen alltså beskrivas som bestående av följande element: daglig service, rikstäckande service, brevbefordran, paketbefordran samt betalnings- och kassaservice.¹⁴⁷ Nedan beskrivs den legala utvecklingen av begreppet grundläggande postservice från 1993 och fram tills idag.

När postdirektivet trädde ikraft uppfyllde Sverige redan de flesta kraven som postdirektivet ställde på medlemsstaterna med avseende på de samhällsomfattande tjänsterna. Begreppet ”grundläggande postservice” ändrades dock i lagtexten till ”samhällsomfattande posttjänst” den 1 juli 1998, för att stämma överens med EU:s begrepp.¹⁴⁸ De övriga förändringarna som gjordes för att anpassa postlagen till postdirektivet, när det hade trätt ikraft, behandlas i slutet av detta kapitel.

Skrivningen i budgetpropositionen för budgetåret 1993/94 reglerade kravet på Postverket fram till den 1 mars 1994, då postlagen trädde ikraft. Kraven i budgetpropositionen, enligt ovan, förändrades inte i särdeles mycket sak i och med postlagens införande, dock förtydligades vissa krav något, medan andra mer detaljerade krav inte togs upp i lagtext. Bland annat fastslogs att en innesluten försändelse på upp till 2 kg var ett brev. Mellan 2 kg och 20 kg räknades det som ett paket, som också omfattades av bestämmelser om samhällsomfattande posttjänster. Den övre gränsen för samhällsomfattande tjänster i Sverige hamnade alltså på den övre nivå som stipuleras i postdirektivet, se kapitel 3.2. Även tillförlitlighet, skydd av personlig integritet och ansvar vid förlust av eller skada på försändelse reglerades.¹⁴⁹

Med första revisionen av postlagen, som också den trädde ikraft innan postdirektivet (den 1 januari 1997), följde vissa förändringar och förtydliganden av kraven på grundläggande postservice. Bland annat ändrades definitionen så att även icke inneslutna (kuverterade) försändelser upp till 2 kg omfattades av de samhällsomfattande posttjänsterna. Dessutom tillkom kravet på möjlighet för konsumenten att försäkra försändelser och att få kvitto från mottagaren på att en försändelse har tagits emot.¹⁵⁰

Med nästa revision av postlagen försvann sedan begreppet paket ur postlagen. Anledningen till detta var inte att lyfta ut kravet på paketbefordran ur de samhällsomfattande posttjänsterna, den omfattade fortfarande alla försändelser upp till 20 kg. Anledningen var att de företag som ägnade sig åt paketbefordran utan att ägna sig åt brevbefordran inte skulle omfattas av licenskrav och tillsyn av PTS.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Prop 1992/93:100, sidan 141.

¹⁴⁷ Prop 1993/94:38, sidan 67.

¹⁴⁸ Prop 1997/98:127, sidan 20.

¹⁴⁹ Prop 1993/94:38, sidan 68 och postlagens ursprungliga lydelse i bland annat 1 och 3 §§.

¹⁵⁰ Prop 1995/96:218, sidan 5 (om ändring av lydelsen i 1 § postlagen).

¹⁵¹ Prop 1997/98:127, sidan 24.

De mer detaljbetonade målen, som exempelvis frekvenskraven på de olika tjänsterna ansågs dock inte höra hemma i lagstiftning. Dessa togs till en början upp i avtal mellan staten och Posten.¹⁵² Från den 1 juli 1998 förtydligades kravet på de samhällsomfattande posttjänsterna i postförordningen. Där framgår att de samhällsomfattande posttjänsterna kräver att expeditions- och inlämningsställena skall ligga så tätt att användarnas behov beaktas. Vidare krävs att minst en insamling och utdelning skall göras varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan, utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som PTS bedömer utgör skäl för undantag. Minst 85 procent av de brev som lämnats in för övernattnbefordran före angiven senaste inlämningstid skall, oavsett var i landet de lämnats in, ha delats ut inom landet påföljande arbetsdag och minst 97 procent av breven skall ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar.¹⁵³

Posten har sedan dess bolagisering haft tömning och leverans varje arbetsdag. Leveranstiden på inrikesbrev och paket i de dyrare prisklasserna har hela tiden varit 1 dygn.¹⁵⁴

Revisionen av postlagen 1997 var första steget av utfasningen av kravet på en rikstäckande kassaservice som en del av den grundläggande postservicen. Det första steget utgjordes av att den del av kassaservicen som behövde finansiellt stöd skulle upphandlas av PTS för att minska kostnaderna för den.¹⁵⁵ Kravet på rikstäckande kassaservice försvann slutgiltigt ur kravet på tillhandahållaren av den grundläggande postservicen den 1 januari 2002, när den istället övergick till att bli ett separat ansvar för PTS att lösa genom upphandling och i sista hand åläggande (mot ersättning) på statliga bolag.¹⁵⁶

Samtidigt som revisionen av postlagen trädde ikraft slöts även ett nytt avtal med Posten. I avtalet fastslogs samma krav på de samhällsomfattande posttjänsterna (att servicen även fortsättningsvis i normalfallet skall tillhandahållas dagligen varje helgfri måndag till fredag). Det nya avtalet gäller under 10 år.¹⁵⁷

Få konkreta sakförändringar behövde göras med avseende på de samhällsomfattande posttjänsterna för att uppfylla kraven som ställdes i och med ikraftträdandet av postdirektivet. Det som behövdes var att införa kraven på att hålla villkoren för tjänsterna allmänt tillgängliga, samt kravet på fastställda förfaranden för att hantera klagomål och årlig rapportering av antalet klagomål samt hur klagomålen har behandlats. Dessa förändringar genomfördes genom införandet av 7a § i postlagen. I samband med detta passade regeringen även på att förtydliga kravet på kostnadsreflektion i

---

¹⁵² Prop 1993/94:38, sidan 76.

¹⁵³ Postförordning, 8 §.

¹⁵⁴ http://www.posten.se/logistik/foretag/leverera/tjanster/sok_leveranstid.jspv

¹⁵⁵ Prop 1995/96:218, sidan 40.

¹⁵⁶ Prop 2001/02:34, sidan 8-10.

¹⁵⁷ Prop 1995/96:218, sidan 22.

prissättningen. Även rapporteringskravet tydliggjordes i samma paragraf. Dessa förändringar trädde ikraft den 1 juli 1998.¹⁵⁸

5.4 Licenssystem i Sverige

Det som i Sverige skulle utvecklas till att bli ett licenssystem började på ett enklare sätt. Från och med avregleringen och fram till 1998 gällde att postverksamhet får bedrivas efter anmälan hos tillsynsmyndigheten.¹⁵⁹

För att bevara kvaliteten på posttjänsterna valde regeringen att sluta avtal angående grundläggande postservice enbart med Posten. Posten blev således det enda företaget som omfattades av lagstiftningen, en situation som hittills är oförändrad.¹⁶⁰

Regeringen underströk vid införandet av postlagen att om konkurrenssituationen på sikt skulle göra så att Posten inte längre klarade av att upprätthålla de grundläggande kraven på posttjänsterna utan ekonomiskt stöd så skulle anmälningssystemet ersättas med ett licenssystem som möjliggjorde att ansvaret för upprätthållandet av de grundläggande kraven kunde delas solidariskt av de licensierade aktörerna.¹⁶¹

Den förändring som regeringen öppnade för i förarbetena till den postlagen genomfördes i och med första revisionen av postlagen. Från och med den 1 januari 1997 krävs det av tillsynsmyndigheten utfärdad licens för att få bedriva postverksamhet. PTS gavs även mandat att återkalla licensen för de företag som inte uppfyller de krav som de genom lag och föreskrifter är ålagda.¹⁶² Initialt skulle alla sökanden som inte var olämpliga beviljas licens. Detta ändrades ett år senare till att alla sökanden skulle visa att de var lämpliga.¹⁶³

Den svenska postmarknaden öppnades, som framgick ovan, helt för konkurrens 1993. Efter avregleringen har det aldrig funnits några posttjänster som omfattats av monopol. En postoperatör kan alltså få licens på vilka posttjänster som helst så länge operatören kan påvisa sin lämplighet.

Initialt krävdes licens för aktörer som ämnade ägna sig åt befordran av brev upp till 2 kg eller paket upp till 20 kg. Från och med den 1 januari 1999 ändrades detta krav till att endast omfatta de aktörer som befordrar brev, dvs försändelser upp till 2 kg.¹⁶⁴

---

¹⁵⁸ Prop 1997/98:127, sidan 5f och 25.

¹⁵⁹ Ursprunglig lydelse av 4 § postlagen, se prop 1993/94:38, sidan 11.

¹⁶⁰ Prop 1993/94:38, sidan 68.

¹⁶¹ Prop 1993/94:38, sidan 69 och 77-79.

¹⁶² Lag (1996:1132) om ny lydelse av 4 § och införandet av 4a § postlagen.

Prop 1995/96:218, sidan 6.

¹⁶³ Prop 1997/98:127, sidan 32.

¹⁶⁴ Prop 1997/98:127, sidan 24.

Tillsynsmyndigheten fick den 1 juli 1998 även rätten att villkora tillstånden, fram till dess hade de inte haft den rätten utan enbart haft rätten att utfärda förelägganden mot vite mot licensierade aktörer som inte uppfyllde de krav som tillsynsmyndigheten förväntade sig. Tillsynsmyndigheten gavs vid förändringen även en uttömmande lista av tillåtna tillståndsvillkor. De tillåtna tillståndsvillkoren som angavs då gäller än idag. Villkoren som får ställas är krav att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst, på visst sätt uppfylla krav på tillförlitlighet och integritetsskydd, ta hänsyn till handikappades behov och/eller beakta totalförsvarets behov under höjd beredskap. Tillståndsvillkoren skall vara tidsbegränsade.¹⁶⁵

I och med införandet av licenssystemet ålades tillsynsmyndigheten även att utöva tillsyn och säkerställa att ingen aktör bedriver postverksamhet utan erforderligt tillstånd.¹⁶⁶

Redan i postlagens ursprungliga lydelse ålades aktörerna på marknaden att årligen avge en finansiell rapport. Samtidigt gavs tillsynsmyndigheten rätten att begära in de uppgifter och handlingar de ansåg sig behöva för att kunna fullgöra sin tillsyn. Tillsynsmyndigheten tillerkändes även rätten till tillträde till lokaler, utrymmen och områden (bostäder undantagna) där postverksamhet bedrivs.¹⁶⁷

5.5 Priser och finansiering av samhällsomfattande posttjänster

Redan från första stund slogs fast att Posten skulle klara av att uppfylla de grundläggande kraven för postverksamheten utan ekonomiskt stöd från staten.¹⁶⁸ Samma ordning fastställdes återigen vid revisionen av postlagen 1997, dock så öppnades det upp för att omförhandla Postens åtagande om konkurrenssituationen förändrades så att posten inte längre klarade av uppdraget utan ekonomiskt stöd.¹⁶⁹ Detta ställningstagande upprepades i en proposition så sent som 2007.¹⁷⁰

Eftersom Posten aldrig gavs exklusiva rättigheter inom något område så har det aldrig funnits någon monopolzon att korssubventionera ifrån. Posten har resultatkrav från ägaren, men hur detta ska nås regleras inte. Dock har priserna reglerats från och med skrivelsen i budgetpropositionen och fram tills idag.

---

¹⁶⁵ Postlagen 5b §. Prop 1997/98:127, sidan 34.

¹⁶⁶ Prop 1995/96:218, sidan 7 (om införandet av 17a § postlagen).

¹⁶⁷ Postlagen 16 §.

¹⁶⁸ Dock erhöll Posten AB 300 miljoner kronor per år de första tre åren för att upprätthålla en rikstäckande kassaservice.

¹⁶⁹ Prop 1993/94:38, sidan 69 och 125, samt prop 1995/96:218 sidan 27.

¹⁷⁰ Prop. 2007/08:143, sidan 7 f.

Staten ställer krav på lagreglerade enhetstaxor som, om de inte är rimliga utifrån kostnaden att tillhandahålla tjänsten, kan tvinga Posten att korssubventionera. I både budgetpropositionen för budgetåret 1993/94 och postlagens ursprungliga lydelse stadgades att befordran av såväl brev som paket och kassatjänster ska tillhandahållas till rikstäckande enhetstaxa.¹⁷¹ Sedan dess har kassaservicen tagits bort ur postlagen och enhetstaxan omfattar sedan 1999 bara enstaka försändelser. Sedan 1999 har det alltså varit tillåtet att förhandla priser för större utskick.¹⁷²

5.6 Dagsläget i Sverige

Situationen i Sverige idag är, trots en tidigare avreglering och mer detaljerad lagstiftning, likartad den i Storbritannien. Ett ansenligt antal aktörer har tagit sig in på marknaden. Dock har Posten fortfarande en väldigt stor majoritet av marknaden och är dessutom fortfarande ensam aktör med ansvar för de samhällsomfattande tjänsterna. PTS gör bedömningen att det inte heller är troligt att någon annan aktör kommer att etablera sig inom detta tjänsteområde med hänsyn till kostnaderna för att bygga ut en ändamålsenlig infrastruktur i hela landet.¹⁷³

Vidare bör nämnas att Posten enligt PTS uppnår de krav som de omfattas av i och med att de ansvarar för de samhällsomfattande tjänsterna.¹⁷⁴

Efter att Postverkets monopol avskaffades 1993 så har drygt 100-tal operatörer under en period aktivt bedrivit någon form av postverksamhet på den svenska marknaden.¹⁷⁵ Den 31 december 2008 fanns i Sverige 31 postoperatörer¹⁷⁶ som med några enstaka undantag bedriver postverksamhet.¹⁷⁷

Postens marknadsandel har sjunkit från över 95 % år 2000 till 89 % år 2008, men är fortfarande den klart största aktören. Den näst största aktören är CityMail har under samma period ökat sin andel av marknaden från 4,4 % till 10,7 %. CityMail och Posten har därmed tillsammans nära 100 % av marknadsandelarna.¹⁷⁸

---

¹⁷¹ Jämför citat i kapitel 5.3 och ursprunglig lydelse av 1 § postlagen i Prop 1993/94:38, sidan 11.

¹⁷² Postlagen 1§ och prop 1997/98:127, sidan 23.

¹⁷³ PTS-ER-2009:14 *Service och konkurrens 2009*, sidan 21f.

¹⁷⁴ PTS-ER-2009:14, sidan 27-31.

¹⁷⁵ 1997 nådde Sverige sin toppnotering i antal postoperatörer med över 100 stycken. Sedan dess har de flesta försvunnit antingen på eget initiativ eller till följd av konkurs. Som exempel kan nämnas att PTS återkallade fyra licenser under 2008.

¹⁷⁶ En lista över aktiva postoperatörer finns på PTS hemsida på http://www.pts.se/upload/Ovrigt/Post/lista_postoperatörer.pdf.

¹⁷⁷ PTS-ER-2009:14, sidan 14f.

¹⁷⁸ Se PTS 01-6513/39 *Service och konkurrens 2001*, sidan 11, PTS-ER-2004:17 *Service och konkurrens 2004*, sidan 18 och PTS-ER-2009:14 *Service och konkurrens 2009*, sidan 19.

Merparten av de mindre operatörerna är lokalt verksamma i och omkring städer av skiftande storlek. I storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö konkurrerar endast Bring CityMail med Posten.¹⁷⁹

---

¹⁷⁹ PTS-ER-2009:14 *Service och konkurrens 2009*, sidan 16f, samt PTS-ER-2009:20 *De mindre postoperatörernas verksamheter*, sid 15f.

6 Komparation

6.1 Bakgrund

För att kunna jämföra arbetet med implementeringen av postdirektivet i Sverige och Storbritannien på ett bra sätt krävs att de är beskrivna på ett sätt som lyfter fram punkter med gemensamma drag och att de är beskrivna på ett korrekt sätt utifrån bakgrund och rättstillämpning i respektive land.¹⁸⁰ Nedan följer en komparation som tar sin utgångspunkt i beskrivningarna i kapitel 4 och 5 och som inleds med en jämförelse av bakgrunden och motiven bakom avregleringarna i de båda länderna.

Båda jämförelseländerna påbörjade sin avreglering innan EU:s postdirektiv trätt ikraft. Storbritannien började avregleringen av postmarknaden redan på 1970-talet, men det skulle ta lång tid innan någon ny aktör skulle lyckas ta sig in på marknaden. I Sverige påbörjades avregleringsprocessen 1992. Rättsligt hade Sverige avreglerat och konkurrensutsatt hela postmarknaden 1993, Storbritannien nådde samma punkt i januari 2006.

Att det tog så mycket längre tid för Storbritannien berodde huvudsakligen på att de valde att avreglera successivt för att undvika stora oförutsedda effekter på marknaden. I Sverige avreglerades marknaden helt över en natt och de misstag eller imperfektioner som upptäcktes i lagstiftningen justerades efterhand. I Sverige, till skillnad från Storbritannien, ansågs aldrig avregleringen utgöra ett hot mot kvaliteten på posttjänsterna, vilket gjorde att avregleringen inte bedömdes behöva göras successivt.

Motivet bakom avregleringen i Sverige var huvudsakligen en konkurrenssituation som hade uppstått i och med ny teknik (exempelvis mail och fax) och inträdet på marknaden av en ny aktör (CityMail). Det pågick en rättsprocess som skulle avgöra huruvida CityMails inträde på marknaden var i strid mot de exklusiva rättigheter som det statliga Postverket hade. Regeringen valde dock att ta kontroll över situationen och avreglera istället för att riskera att hamna i en otydlig situation där regeringens och rättstatens tolkning av regleringen inte överensstämde.

Motivet bakom avregleringen i Storbritannien var ett annat. Avregleringen sågs inledningsvis som ett sätt att tvinga monopolisten att effektivisera sin verksamhet och vända negativa resultat till positiva.

De första regleringsmässiga åtgärderna efter avregleringen utgjordes i båda länderna av ett antal förändringar i befintlig lagstiftning. I båda länderna följdes detta tämligen omgående upp av att en helt ny lagstiftning som enbart reglerar postmarknaden trädde ikraft och ersatte de tidigare

---

¹⁸⁰ Läs mer om detta i kapitel 1.5 och i Bogdan 2003, främst kapitlen 2-6.

regleringarna av postmarknaden. På så sätt skapades snabbt en transparens i lagstiftningen kring posttjänsterna i båda länderna.

I Storbritannien infördes förhållandevis få regleringar och de regleringar som infördes var inte på en särdeles detaljerad nivå. Istället för detaljreglering gavs tillsynsmyndigheterna stor frihet och stort ansvar. I Sverige reglerades mer i detalj. Detta har lett till att den svenska Postlagen har reviderats flera gånger, medan den brittiska lagstiftningen inte har reviderats sedan den trädde ikraft.

6.2 De samhällsomfattande tjänsterna

De samhällsomfattande tjänsterna är tämligen tydligt reglerade i postdirektivet. Därför har skillnaderna på de samhällsomfattande tjänsterna i länderna emellan blivit väldigt små.

I båda länderna finns krav på tömning och leverans av försändelser varje arbetsdag. Båda länderna utnyttjade möjligheten i postdirektivet att låta leverans av paket upp till 20 kg (istället för enbart upp till 10 kg) utgöra samhällsomfattande tjänster.

I båda länderna finns krav på enhetstaxor på enskilda brev- och paketförsändelser upp till 20 kg. Dock tog båda länderna även tillvara möjligheten att tillåta sina postoperatörer att förhandla särskilda priser med sina storkunder.

Ytterligare en likhet mellan ländernas konkurrensutsättning av sin postmarknad är att båda länderna, trots att detta inte krävs i postdirektivet, tillåter konkurrens även inom sektorn för samhällsomfattande tjänster. I Sverige genom att hela postmarknaden öppnades för konkurrens på en gång, i Storbritannien genom att det öppnades möjligheter för att få licens att utföra även vissa samhällsomfattande posttjänster. Mer om detta nedan, i kapitel 6.3.

En skillnad i länderna emellan var att även kassaservice ansågs vara en del av de samhällsomfattande posttjänsterna i Sverige till en början. Kassaservice lyftes dock bort successivt. Krav på kassaservice har dock ingen koppling till postdirektivet utan var ett tillägg från den svenska statens sida.

6.3 Tillsynsmyndigheter och licenssystem

I Storbritannien var lagstiftaren tämligen sparsam med sina regleringar. I Storbritannien inrättades inledningsvis en ensam tillsynsmyndighet (PSC) som gavs ett tydligt mandat att skapa en konkurrenssituation på postmarknaden och samtidigt stor frihet i tillvägagångssättet för att uppnå målet. Tillsynsmyndigheten gavs senare en något tydligare rättslig bas och

ett tydligare reglemente, men hela tiden har de EU-regler som inte lagfästs i Storbritannien implementerats genom att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn även i enlighet med postdirektivet.

Den ensamma tillsynsmyndigheten i Storbritannien kompletterades sedan med ytterligare en myndighet, som har till uppdrag att tillvarata konsumenternas rättigheter, önskemål och intressen på postmarknaden. Skälet bakom de dubbla myndigheterna var att tydligt skilja på statens roll som regulator och statens roll som ägare av en postoperatör.

I Sverige sattes myndigheten upp på ett något annorlunda sätt. Samtidigt som postlagen trädde ikraft inrättades den nya myndigheten Post- och telestyrelsen. Myndighetens uppgift var och är att utöva tillsyn i enlighet med Postlagen. Senare (1998) gavs myndigheten även uppgiften att tillvarata konsumenternas intressen. Dock gavs den svenska tillsynsmyndigheten, till skillnad från den brittiska, aldrig något pro-konkurrensperspektiv. Huruvida detta innebär någon praktisk skillnad i hur tillsynsmyndigheterna utför sina uppdrag får dock anses vara oklart.

I Sverige infördes, som nämnts ovan, en total konkurrensutsättning när postmarknaden avreglerades. Inledningsvis räckte det att en aktör till tillsynsmyndigheten anmälde sin avsikt att utföra posttjänster av något slag för att de skulle tillåtas utföra dessa tjänster. Tillsynsmyndigheten hade sen rätten att vid vite kräva att aktören uppfyllde vissa krav. Senare ersattes detta system av ett krav på att de aktörer som hade för avsikt att utföra samhällsomfattande posttjänster ska ha en av tillsynsmyndigheten utfärdad licens. Tillsynsmyndigheten gavs senare även rätten att villkora licenser, rätten att äga tillträde till licensinnehavarens lokaler samt rätten att begära in handlingar för att på ett effektivt sätt kunna utöva tillsyn

I Storbritannien konkurrensutsattes inte hela postmarknaden direkt vid avregleringen. Storbritannien behöll inledningsvis en monopolzon på försändelser upp till £ 1. Monopolzonen minskades sedan till försändelser upp till 50 p, för att slutligen försvinna helt. Däremot infördes licenssystemet i Storbritannien samtidigt med tillsynsmyndigheten. Licenserna kunde även villkoras från första dagen. Den brittiska tillsynsmyndigheten har, i likhet med den svenska, rätt att kräva in handlingar av aktörerna. Dock har den brittiska tillsynsmyndigheten inget lagstadgat tillträde till aktörernas lokaler.

En annan tydlig skillnad, som omnämns tidigare, är att den svenska staten valde en mer detaljerad reglering av konkurrensen på postmarknaden än vad den brittiska gjorde. Ett uttryck för detta är att den svenska tillsynsmyndigheten PTS i lag gavs en uttömmande lista på tillåtna sanktioner mot en aktör som har licens att utföra samhällsomfattande posttjänster, men inte lever upp till kraven. I Storbritannien har tillsynsmyndigheten stor frihet att välja sanktioner.

6.4 Prissättning och finansiering av de samhällsomfattande tjänsterna

I Storbritannien lagfästes krav på enhetstaxor på enskilda brev- och paketförsändelser upp till 20 kg i nationell lagstiftning. Dock implementerades kostnadsreflektionen genom att tillsynsmyndigheten gavs i uppdrag att tillse att postdirektivets bestämmelser kring detta uppfylls.

I Sverige lagfästes både kravet kostnadsreflektion och kravet på enhetstaxor i nationell lagstiftning. Inledningsvis omfattade kravet på enhetstaxor alla brev- och paketförsändelser upp till 20 kg, men senare ändrades detta till att enbart omfatta enstaka försändelser.

I Sverige behölls ingen monopozon i avregleringen och därmed fanns inget behov av att reglera och kontrollera aktörernas eventuella korssubventionering mellan verksamhetsgrenar. Inte heller har tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster i Sverige fått någon statlig ersättning eller blivit förmånstagare i en kompensationsfond. Lagstiftaren tydliggjorde dock att den var vaksam på att en konkurrenssituation skulle kunna uppkomma där tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster blir i behov av ekonomiskt stöd. Lagstiftaren har emellertid inte ansett att denna situation har uppkommit än.

Hos lagstiftaren i Storbritannien fanns en rädsla för att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster skulle hamna i en ekonomiskt ohållbar situation. För att undvika detta behölls inledningsvis en monopozon vikt för den aktör som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. Samtidigt gavs tillsynsmyndigheten i uppgift att tillse att monopolisten inte korssubventionerade från monopozonen mer än absolut nödvändigt. Kompensationsfonden ansågs dock vara onödigt byråkratisk, så möjligheten att införa en sådan utnyttjades inte heller av Storbritannien.

6.5 Dagsläget

Storbritannien och Sverige är de båda länder som kommit längst i Europa med avregleringen av sina postmarknader. På båda ländernas postmarknader har även ett ansevärt antal nya aktörer tagit sig in. Båda länderna har dock fortfarande en statlig aktör som är dominant på marknaden. Prisnivåerna och servicenivåerna är likvärdiga och de stora aktörerna i respektive land gör positiva resultat.

Vid en närmare analys och jämförelse av konsumentprisnivåerna 2008 för posttjänster i Sverige och Storbritannien märks att även dessa är likvärdiga i de båda länderna. En rapport från PTS visar att de prisskillnader som föreligger enkelt kan förklaras av olika förutsättningar med avseende på

beskattning av posttjänster, samt volym och urbanisering av befolkningen.¹⁸¹

---

¹⁸¹ PTS-ER-2008:18, främst sidan 14-29.

7 Sammanfattande slutsater

I detta kapitel ska jag försöka knyta ihop säcken genom att besvara de frågor som definierades i kapitel 1.4. Den naturliga utgångspunkten för att besvara dessa frågor är det faktum att Postdirektivet redan från början definierade tydliga mål, men har genom hela sin utveckling lämnat medlemsstaterna stor frihet att utforma medlen för att nå målen.¹⁸²

Lagstiftningsmässigt valde Sverige och Storbritannien till stora delar olika tillvägagångssätt. Utöver det faktum att Sverige gjorde hela avregleringen i ett slag medan Storbritannien avreglerade stegvis så bör lyftas fram att i Sverige fästes förhållandevis stora delar av postdirektivet i lag, medan de största delarna implementerades i Storbritannien genom att tillsynsmyndigheten gavs i uppdrag att utöva tillsyn i enlighet även med postdirektivets bestämmelser. Skillnaderna i de resultat som uppnåtts är däremot försumbara, i synnerhet sett i ljuset av att Sverige påbörjade och avslutade avregleringen flera år tidigare än Storbritannien. Situationen på de båda ländernas postmarknad idag är väldigt likartad i många avseenden, exempelvis antalet aktörer, servicenivå, licenssystem, tillsyn, och så vidare.

Olika slutsatser kan naturligtvis dras utifrån vad som anförts ovan. Är det onödigt att ge medlemsstaterna denna frihet när de metoder de väljer ändå leder till tämligen likartade resultat eller är det ett effektivt sätt att öka acceptansen från medlemsstaterna? Hade resultaten kunnat uppnås inom en kortare tidsrymd om friheten till att diskutera och välja tillvägagångssätt inskränkts eller skulle det leda till protester från medlemsstaterna och ovilja att ratificera direktivet?

Svaren på frågorna ovan färgas naturligtvis mycket av politisk övertygelse och vad den som svarar anser vara sunt förnuft. Detta gäller i synnerhet för den första av frågorna. Den andra frågan torde det finnas större möjligheter att besvara på ett mera vetenskapligt sätt, men det kräver ett betydligt större empiriskt underlag än vad denna uppsats innehåller.

Jag dristar mig emellertid till att dra vissa slutsatser utifrån vad som presenteras i denna uppsats. En av dessa slutsatser är att möjligheten för respektive land att följa sina rättstraditioner i sin tur möjliggjorde en relativt smidig implementering oavsett rättstradition. Hade EU valt att detaljstyra detta i större utsträckning så är den enda rimliga slutsatsen att något av länderna hade fått svårare att passa in de regler som krävdes i befintlig rätt och i sin rättstradition.

---

¹⁸² För att lyfta fram ett konkret exempel kan nämnas att Postdirektivet kräver att tillsyn ska utövas av av staten utsedda tillsynsmyndigheter, samtidigt som Postdirektivet ger väldigt stor frihet att utforma tillsynsverksamheten. Här kan konstateras att de båda jämförelseländerna också valde olika sätt att organisera tillsynen, men uppdragen som tillsynsmyndigheterna fick i de båda länderna är mycket lika varandra.

Ytterligare en slutsats som kan dras utifrån arbetet med denna uppsats och som ligger i linje med konstaterandet ovan är att EU:s öppna förhållningssätt till medlemsstaternas tillvägagångssätt torde ha gett generellt ökad transparens för aktörerna på respektive postmarknad än en detaljreglering eftersom varje medlemsstat rimligen känner sin egen utgångspunkt och lagstiftningskultur bäst och därför har störst kompetens att välja tillvägagångssätt för att nå ett uppsatt mål.

Min slutsats med avseende på det öppna sätt på vilket EU valde att utforma Postdirektivet är således att det var klokt och att det var en del i förutsättningen för det goda resultat som uppnåts.

Gällande det övergripande resultatet av postdirektivet hittills skriver Geradin (sidan 118ff) att de positiva effekterna av postdirektivet främst har bestått i att invånare i länder som tidigare har haft dålig kvalitet på sina posttjänster har fått tillgång till bättre posttjänster. När det gäller graden av marknadsöppning så menar han att postdirektivet fram till 2002 inte gjort någon reell skillnad, men att det har skapat en dynamik som på sikt har en eroderande effekt på postmonopolen. Det som framförallt har denna eroderande verkan är den *down stream access* som ger nya aktörer möjlighet att slå sig in på marknaden utan att själva ha kontroll genom hela värdekedjan. Efter den genomgång jag har gjort i denna uppsats delar jag Geradins uppfattning. Sedan 2002 har ytterligare steg tagits, kanske framförallt i de nya medlemsstaterna, men strukturen är densamma som i Sverige och Storbritannien – det som först utvecklas är kvaliteten på posttjänsterna. Postdirektivet har fått önskad effekt i länder som Sverige och Storbritannien, som har en god infrastruktur för posttjänster och som var tidigt ute med avreglering. Rimligen innebär detta att även de länder som kommit igång senare med motsvarande process kommer att ha goda möjligheter att lyckas. Detta i sin tur lägger grunden för ytterligare internationalisering och konkurrensutsättning.

Jag menar sammanfattningsvis att Postdirektivet måste anses ha uppnått ett gott resultat hittills. Inom en tidsrymd på 10 år har dels den generella standarden på posttjänsterna i Europa ökat och dels har mångåriga (på sina ställen över hundraåriga) nationella monopol öppnats för konkurrens och grunden har lagts för en successiv ökning av internationalisering, vilket ju var de uttalade målen med Postdirektivet.

Det ska bli intressant att följa utvecklingen framöver och se huruvida det faktum att Sverige och UK var snabbt färdiga med avregleringen av sina respektive postmarknader också leder till att svenska och brittiska postaktörer är de som framöver lyckas bäst med att ta marknadsandelar utanför sina respektive länders gränser.

Käll- och litteraturförteckning

Direktiv, lagar och förordningar

EU

EG-fördraget (Romfördraget)

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/96/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/39/EG om ändring av direktiv 97/67/EG för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster.

Storbritannien

Statutory instruments No. 2107, 1999.

Postal Services Act 2000

Sverige

Postförordning (1993:1709)

Postlagen (1993:1684)

Lag (1996:1132) om ändring i postlagen

Offentligt tryck

EU

Grönbok KOM(91)476, *Green Paper on the development of the single market for postal services*, Bryssel juni 1991.

EU-kommissionen, KOM(2002)632 om tillämpningen av postdirektivet.

EU-kommissionen, KOM(2006)594 om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster.

EU-kommissionen, KOM(2007)695 om antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster.

Storbritannien

Vitbok, *The universal postal service in the UK: What services should be provided?*, 1999.

Sverige

Faktapromemoria 2006/07:FPM18 Nya postdirektivet.

Kommittédirektiv Dir. 2008:128 Översyn av postlagen m.m.

Proposition 1992/93:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1993/94.

Proposition 1992/93:132 om vissa frågor inom Kommunikationsdepartementets område.

Proposition 1993/94:38 Postlag och en förändrad verksamhetsform för Postverket, m.m.

Proposition 1995/96:218 Ändringar i postlagen (1993:1684) m.m.

Proposition 1997/98:127 Statens ansvar på postområdet.

SOU 2005:5 Postmarknad i förändring.

Proposition 2001/02:34 Grundläggande kassaservice.

Proposition 2007/08:143 Samgående mellan Posten AB (publ) och Post Danmark A/S.

Rapporter och artiklar

EU

Arthur Andersen, *Studies on the impact of liberalisation in the postal sector*, rapport i fyra delar, tillställd Europakommissionen 1998.

Sverige

PTS rapport PTS 01-6513/39 *Service och konkurrens 2001*, Stockholm april 2002.

PTS-ER-2004:17 *Service och konkurrens 2004*, sidan 18, Stockholm maj 2004.

PTS rapport PTS-ER-2008:18, *Konsumentpriser för brev och paket - En internationell jämförelse*, Stockholm oktober 2008.

PTS rapport PTS-ER-2009:14, *Service och konkurrens 2009*, Stockholm april 2009.

PTS rapport PTS-ER-2009:20, *De mindre postoperatörernas verksamheter*, Stockholm april 2009.

Storbritannien

PSC, *License for Consignia PLC: a Consultation document*, 2001

Verdin, Mike, *Consignia: Nine letters that spelled fiasco*, publicerad den 31 maj 2002 på <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/2002480.stm>

Böcker

Geradin, Damien, *The Liberalization of Postal Services in the European Union*, 2002, Kluwer Law International, Nederländerna.

Bogdan, Michael, *Komparativ rättskunskap*, 2 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm 2003.

Remissvar och kommentarer

Storbritannien

Consignia, *Transposition of the EU postal directive into UK legislation*, (kommentar till 2002/39/EC, oktober 2002.

Royal Mail, *Sustaining a viable universal postal service*, (svar till PSC), juli 2003.

Undersökningar

Eurobarometerundersökning 219, *Consumers opinions on services of general interest*, oktober 2005.

Rättsfall

C-320/91, *Corbeau*, (1993) E.C.R. I-2533.

C-393/92, *Almelo*, (1994) E.C.R. I-1477.

Bow Street Magistrates Court i London, *PSC v. Deltec International Courier Ltd.*

Elektroniska källor

Storbritannien

Aktörer på den brittiska postmarknaden,

<http://www.psc.gov.uk/royal-mail-standards-and-prices.html>, 2009-02-01 kl 11:45.

Tidtabell för marknadsöppning i Storbritannien,

<http://www.psc.gov.uk/policy-and-consultations/consultations/market-opening-timetable.html>, 2009-02-01 kl 11:45.

Lista över operatörer och licenser i Storbritannien,

<http://www.psc.gov.uk/postal-licenses-and-operators.html>, 2009-02-01 kl 11:45.

Sverige

Förteckning över aktiva postoperatörer i Sverige,

http://www.pts.se/upload/Ovrigt/Post/lista_postoperatorer.pdf, 2009-07-24 kl 11:45.

Post- och telestyrelsens historik,

<http://www.pts.se/sv/OmPTS/Historik/>, 2009-07-25 kl 11:30.

Leveranstider hos svenska Posten,

http://www.posten.se/logistik/foretag/leverera/tjanster/sok_leveranstid.jspv, 2009-07-25 kl 14:00.

Referenslitteratur

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

EU-kommissionen, KOM(2000)319 om ändring av direktiv 97/67/EG för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen.

Parlamentets resolution A4-0388/1996, *Resolution om kommissionens utkast till meddelande om tillämpningen av konkurrensbestämmelserna inom postsektorn, särskilt utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster (SEK(95)0830 - C4-0551/95)*, Bryssel november 1996.

Meddelande från kommissionen KOM(2003)238, Strategin för den inre marknaden - Prioriteringar för 2003-2006”, Bryssel maj 2003.

Proposition 1998/99:95 Postal infrastruktur.

Rapport, National Economic Research Associates, *Cost and Financing of Universal Service Obligations in the Postal Sector of the European Union*, London november 1998.

Rapport, wik-Consult, *Survey on Some Main Aspects of Postal Networks in EU Adhesion Candidate Countries*, Bad Honnef augusti 2003.

PTS rapport PTS-ER-2003:7, *Nio år med postlagstiftningen – en utvärdering*, Stockholm mars 2003.

Default agreement, *Postal common operational procedures agreement*, 2006. Fanns på <http://www.psc.gov.uk/licensed-operators>, 2009-11-17 kl 17:30.

Posten, Remissyttrande VD2004:986, *Postmarknad i förändring (SOU 2005:5)*, maj 2005.

Ansvar för samhällsomfattande posttjänster i Storbritannien, <http://www.psc.gov.uk/royal-mail-standards-and-prices.html>, 2009-07-24 kl 11:45.

Pressmeddelande med anledning av fusion av Posten AB och Posten Danmark A/S, http://www.postennorden.dk/pdf/Pressmeddelande_080401.pdf, 2009-07-25 kl 16:45.

Information angående företaget DHL, <http://www.dhl.se/publish/se/sv/aboutdhl/Network.high.html>, 2009-07-24 kl 13:00.